

شد.

دارای پنج فرزند ذکور بنامهای سید محمد رضا متولد ۱۳۴۵ و متوفی جمعه ۲۵ شوال ۱۴۰۰ در تهران و مدفون در قبرستان شیخان قم - که از فضلا و معاریف بوده و نگارنده با او انس و الفت داشتم، و سید صادق - که مجرد و اکنون در نجف اشرف بتنهائی در حالت انزوا بسر میبرد و سید محمود و سید مصطفی و سید باقر و دو دختر یکی همسر سید ضیاء الدین بن سید مهدی اشکوری و دیگری همسر سید محمد علی بن سید یحیی مدرس یزدی میباشند.

(۹۹)

شیخ حسین فقیه اشکوری

(۱۳۶۰ - ۰۰۰)

شیخ حسین فقیه اشکوری از علماء و فقهاء و از شاگردان شیخ شعبان گیلانی است در نجف اشرف وفات کرد.

(۱۰۰)

شیخ حسین تنکابنی

(حدود ۱۱۹۰ - بعد از ۱۲۴۵)

شیخ حسین بن محمد تنکابنی اواخر قرن دوازدهم در تنکابن متولد گردید، خواندن و نوشتن و مقدمات و قسمتی از سطوح را در مدارس علمیه تنکابن

فراگرفت حدود ۱۲۱۰ به قزوین عزیمت نمود مدارج عالیّه را در قزوین تحصیل نمود و از سال ۱۲۱۵ به بعد در بعضی از در مدارس مخصوصاً مدرسه میرزا شفیق شهریار به تحصیل و تدریس پرداخت.

بعد از سال ۱۲۲۰ در شماره مدرسین معقول و کلام بوده و عده‌ای نزدش شاگردی نمودند.

دارای تالیفاتی بوده که نگارنده از خصوصیات آنها اطلاع دقیق پیدا ننمودم. در حین تحصیل بعضی از کتب درسی را جهت خود استنساخ نموده و در پایان کتاب^(۱) به اقامت خود در قزوین تصریح نموده.

(۱۰۱)

سید حسین اشکوری

(۱۲۳۰ - ۰۰۰)

سید حسین بن محمد قاسم اشکوری شهیر به جیلانی از فضلا و دانشمندان و از شاگردان شیخ احمد احسائی^(۲) بوده.

شیخ احسائی کتاب (شرح الزیارة الجامعة) را بتقاضا و خواهش او تالیف نموده است و در مقدمه کتاب او را چنین توصیف مینماید:

ان السید السند والعارف المعتمد صاحب الفخر والزین سیدنا ...

این کتاب در دهم ربیع الاول ۱۲۳۰ تالیف گردیده است^(۳). و قبل از اتمام

(۱) نسخه‌ای از کتاب شرح لمعه را بخط و تصحیح نامبرده در سال ۱۳۸۷ در نجف اشرف ملاحظه نمودم.

(۲) شیخ احمد احسائی از علماء قرن سیزدهم در ۱۱۶۶ در احساء متولد و ۱۲۴۱ در مدینه فوت و در قبرستان بقیع بخاک سپرده شد در کتاب فهرست کتب مشایخ یکصدوسی و دو کتاب و رساله از تالیفات او ذکر نموده است.

(۳) فهرست کتب مشایخ عظام: ۲۲۶.

کتاب مترجم فوت نمود.

(۱۰۲)

شیخ حسین تنکابنی

(۱۳۵۵ - ۰۰۰)

حسین بن ملا هادی تنکابنی از دانشمندان و فضیلائی تنکابن در محرم الحرام فوت و جنازه اش به قم حمل و در قبرستان نو بخاک سپرده شد.

(۱۰۳)

حیدر خان روملو

(۱۰۴۰ - ۰۰۰)

حیدر خان (حیدر سلطان) بن بایزید روملو در سال ۱۰۰۳ و بار دیگر از سال ۱۰۳۸ حکومت تنکابن را در دست داشته.

سید حسین استرآبادی در ضمن حوادث ۱۰۴۰ مینویسد:

در این حین خبر حرکات ناپسند حیدر سلطان روملو ولد بایزید سلطان حاکم تنکابن گیلان به عرض اقدس رسید، مقرر فرمودند که او را پوست کنده پرگاه کرده به پایه سریر اعلی رسانند^(۱)

(۱۰۴)

ملا خور محمد تنکابنی

(ق ۱۱ - بعد از ۱۰۲۸)

خور محمد تنکابنی از علماء و دانشمندان قرن یازدهم بعضی از کتابهای
فقهی و حدیث را در سال ۱۰۲۸ استنساخ و تصحیح نموده است.

(۱۰۵)

سید داود کیا علوی

(ق ۹)

سید داود کیا بن سید هادی کیا، بعد از برادرش در سال ۸۳۳ بحکومت
تنکابن دست یافت و پس از مدت کوتاهی کمتر از یکسال معزول گردید و سپس
سید یحیی کیا بحکومت دست یافت.^(۱)
در تاریخ تنکابن آمده است / ۲۲۷:

اواخر تابستان همین سال [۸۳۱] ملك کیومرث به تلافی ایلغاز گیلانیان
از آب نمک آبرود سرخه تنکابن ورستمدار گذشت و به خاک تنکابن یورش
برد، سید داود کیای علوی حاکم ولایت که در بیلاق سه هزار بود، خانه‌اش
توسط رستمداریان به آتش کشیده شد و دو نفر از سادات خاندان حاکم نیز
در گیرودار یورش کشته شدند، ...

(۱) تاریخ و جغرافیای رامسر مخطوط. سادات متأخره مخطوط.

(۱۰۶)

شیخ رجبعلی اشکوری

(حدود ۱۲۰۰ - بعداز ۱۲۵۰)

رجبعلی بن شاه نظر بن ایوب اشکوری در اشکور متولد گردید و در زادگاه خود مقدمات را تحصیل سپس به قزوین عزیمت نموده و مدارج عالییه را تحصیل و به تدریس مشغول گردید. در حین تدریس بعضی از کتب حکمت و منطق را تصحیح و مقابله نموده است. متأسفانه تاریخ دقیق را ذکر ننموده، و در یکی از کتابها در سال ۱۲۵۰ یادداشتی نوشته است.

(۱۰۷)

مولی رجبعلی اشکوری

(حدود ۱۲۲۰ - اواخر قرن ۱۳)

رجبعلی بن میرزا محمد اشکوری در یکی از قراء اشکور متولد گردید، عمده تحصیلاتش در تنکابن و قزوین بوده و مدتی در اصفهان تحصیل نمود. پس از نیل بمدارج عالییه به موطن بازگشت و در قریه (طوبی) از قراء اشکور متوطن گردید و به امامت جماعت و منبر اشتغال ورزید و در اواخر قرن سیزدهم وفات نمود.

(۱۰۸)

شیخ رضا اشکوری

(ق ۱۳ - حدود ۱۲۸۰)

رضا بن کربلائی قنبر اشکوری لیماکوبری اوائل قرن سیزدهم در لیماکوبر اشکور متولد گردید، مقدمات و قسمتی از سطوح را در مدارس علمیه تنکابن تحصیل نمود، سپس به قزوین عزیمت نمود و مدارج عالیه را تحصیل و به موطن مراجعت نمود و بتدریس مقدمات و منبر اشتغال ورزید. و در اشکور وفات نمود.

(۱۰۹)

میرزا رضا فاضل

(۱۳۶۰ - ۰۰۰۰)

میرزا رضا بن میرزا مسیح شیروان محله‌ای معروف به فاضل در شیروان محله تنکابن متولد گردید، پس از فرا گرفتن مقدمات به قزوین رفت و به تحصیل مشغول گردید، در اثر گرانی و کمبود آذوقه مجبور بازگشت به موطن گردید، و تحصیلات خود را در مدرسه علمیه تاریخ بن ادامه داد سپس به قم مهاجرت نمود، چندی در قم به تحصیل اشتغال داشت و از حوزه درس حاج شیخ عبدالکریم حائری بهرمنند گردید و به نجف اشرف مسافرت نمود و مدارج عالیه را در نجف گذرانید به موطن بازگشت پس از اقامت مدتی کوتاه در تنکابن وفات و در آغوز کله بخاک سپرده شد.

نامبرده دارای اجازه اجتهاد از شیخ عبدالکریم حائری وسید ابوالحسن

اصفهانی بوده. (۱)

(۱۱۰)

رضا معرفت

(۱۳۳۲ - ۰۰۰)

رضا معرفت در سال ۱۲۹۲ خورشیدی در خاندان روحانی در تنکابن متولد گردید، تحصیلات ابتدائی را در دبستان عسجدی و شرف گذرانید و در سال ۱۳۱۶ خ از دانشسرای عالی در رشته تاریخ و جغرافیا و علوم تربیتی به اخذ لیسانس نائل شد پس از انجام خدمت سربازی مشاغلی از قبیل دبیری دبیرستان دارالفنون و شرف و ایران شهر ریاست دبیرستان خاقانی و شرف و اداره تعلیمات ابتدائی و بازرسی وزارتی و ریاست اداره بازرسی فنی و ریاست اداره کل فرهنگ تصدی گردید.

در سال ۱۳۲۵ خ تا مدت سه سال به انتشار روزنامه (طبرستان) که حاوی مطالب علمی و سودمندی بود اقدام کرد.
در تاریخ ۱۳۳۳/۶/۲۱ خ به ریاست جامعه لیسانسیها انتخاب گردید و تا سال ۱۳۳۶ خ بهمین سمت باقی بود^(۱).

(۱۱۱)

سید رضی واعظ مومنی

(۱۴۰۳ - ۰۰۰)

سید رضی واعظ مومنی فرزند میر عبدالباقی حسینی در قریه میانکوه خرم آباد تنکابن متولد گردید، مقدمات و سطوح را در مدارس علمیه تنکابن و رامسر

(۱) سالنامه فرهنگ شهرستان نوشهر: ۱۰۸، فهرست روزنامه فارسی: ۱۴۶.

نزد میرزا مسیح مومنی و شیخ صدرا مشایخی و شیخ محمد حسین غریب (مذکور در بزرگان رامسر: ۱۶۵) فراگرفت سپس به تهران رفت و سطوح عالی را نزد سید محمد علی لواسانی و سید محمد تنکابنی (مؤلف ایضاح الفرائد و مذکور در بزرگان رامسر / ۱۴۹) و میرزا مسیح طالقانی تحصیل پس از هشت سال اقامت در تهران به قم عزیمت نمود و مدت ده سال از حوزه علمیه قم بهر مند گردید مدارج عالی را طی به تدریس مشغول شد و نیز مدتی در نزد سید محمد تقی اشکوری مذکور بشماره (۲۵۳) در این کتاب به تهذیب نفس مشغول شد و به نواحی کرج منتقل گردید به حل و فصل امورات عامه و امامت جماعت مشغول شد و در همان محل در سال ۱۳۶۳ خ وفات نمود.

مترجم دارای طبع شعر بود و از وی دیوان شعری بجای مانده است.^(۱)

(۱۱۲)

سید رکابزن حسنی

(۷۶۹ - ۰۰۰)

علامه لاهیجی در سادات متقدمه گیلان ۶۳۲/ مینویسد:

سید رکاب زن کیا تنکابنی از سادات بزرگ و حاکم تنکابن تقریباً از سنه ۷۳۲ بوده (یعنی در عصر سید علی کیا بن سید امیر کیا سر سلسه سادات متاخره کیائیه گیلان).

سید رکابزن از اولاد و نبیره های کیا ابوالحسین (مؤید بالله هارونی) برادر سید یحیی هارونی ابوطالب میباشد ...

او از طرف پدر حسنی و از طرف مادر هم حسنی است زیرا مادرش ام الحسن

دختر علی بن عبدالله حسنی عقیقی بوده ...

نامبرده از سال ۷۳۲ به بعد در تنکابن حکومت داشته

در سال ۷۶۹ در جنگ با فرزندان امیر جهان لاهیجی بقتل رسید و پای او را ریسمان بسته تا (پرده سر) یکی از محلات آخر شهر لاهیجان کشیدند و سپس او را بدار آویختند و مدت حکومت او در تنکابن و نواحی ۴۶ سال بوده است. وی آخرین حکام سادات متقدمه بر حسب تقسیم علامه لاهیجی محسوب میگردد.

شرح جنگهای او را علامه لاهیجی بطور تفصیل بیان نموده است.

در تاریخ طبرستان و رویان و مازندران / ۴۵ مینویسد:

(در فصل زمستان ملك با تمامت برادران و امرای ترك و تاز یک ولایت رستمدر و جناب سیف الدوله والدین سید رکابزن الحسینی بالشکر دیلم مصاحبت و موافقت اختیار کرده بود

و نیز در همان کتاب در صفحه ۱۹۶ مینویسد:

غرض که چون يك سال وشش ماه بگذشت، حضرت سید امامت پناهی را، داعیه بر آن مصروف شد که به جانب تنکابن که در آن بقعه حاکم سیدی بود سید رکابزن کیا نام و آن سید حسینی بوده است، تشریف فرمایند که قرب جوار به ولایت رانکوه، که مسکن و موطن مألوف ایشان بوده داشته است، بر حسب ارادت بر انصراف رخصت فرمودند ...

حسینی ذکر نمودن مترجم قطعاً اشتباه از ناسخ و یا غلط چاپی است.

و در تاریخ گیلان و دیلمستان شرح جنگهای او را در صفحات ۱۸ الی ۲۸ ذکر نموده و در باره محل حکومت و مذهب او در صفحه ۲۷ مینویسد:

سید رکابزن کیا در گرمه رود سخت سر نشسته بود، فرزند او در موضعی که اکنون تخت حکام و سادات تنکابن است اقامت داشت، باز فرزند او به مقرر سلطنت خود رفت و آنجا به ریاست و حکومت مشغول گشت و این سید رکابزن کیا از تیره هدایت پناه، عرفان دستگاه امامت قباب، عدالت انتساب، کیا ابوالحسین المشهور به مؤید بالله قدس سره که مردم آن

ولایت و بعضی از رستمدار کوهستان آن دیار مذهب او را دارند و او زیدی مذهب بوده است ...

نگارنده در تاریخ و جغرافیای رامسر مفصلاً او را ذکر نمودم و در تاریخ تنکابن: ۲۰۹ حوادث زمان او را بیان کرده.

(۱۱۳)

ملا رمضانعلی اشکوری

(اوائل قرن ۱۳ - حدود ۱۲۷۰)

رمضانعلی بن محمد مهدی اشکوری، در اشکور متولد گردید، مقدمات را در مدارس علمیه تنکابن تحصیل نمود و جهت تحصیل مدارج عالیّه به اصفهان عزیمت نمود. مدتی در اصفهان به تحصیل علوم اسلامیّه همت گماشت و مدارج عالیّه را نائل گردید.

حدود ۱۲۳۵ به تنکابن بازگشت و در گلیجان اقامت گزید. برخی از کتابهای فقهی و حدیث و غیره را در سالها ۱۲۳۵ تا ۱۲۳۹ جهت خود استنساخ و باقامت خود در گلیجان تصریح نموده است.

(۱۱۴)

شیخ زین العابدین غیائی تنکابنی

(ق ۱۴)

شیخ زین العابدین غیائی تنکابنی از فضلا و دانشمندان و در عداد شاگردان

زیده مرحوم میرزا مهدی اصفهانی (۱۳۰۳ - ۱۳۶۵) در مشهد مقدس بوده و با
 شیخ مجتبی قزوینی (۱۳۱۸ - ۱۳۸۶) مذکور در بزرگان رامسر: ۱۱۰ محشور
 وهم مباحثه بوده.

(۱۱۵)

سید سعید حسینی تنکابنی

(حدود ۱۲۰۵ - بعد از ۱۲۴۷)

سید سعید بن حسین حسینی در تنکابن متولد گردید، مقدمات را در مدارس
 علمیه تنکابن و مدارج عالیه را در اصفهان تحصیل نمود و در شمار علماء
 و مدرسین قرار گرفت دارای تالیفاتی است که عبارتند از:
 ۱ - الباقیات الصالحات فی شرح الباقیات الصالحات در احادیث به عربی
 است و در سال ۱۲۴۷ ق از تالیف آن فارغ گردیده است.^(۱)
 ۲ - دیوان شعر بفارسی.^(۲)

(۱۱۶)

سلمان هراتی

(۱۳۷۹ - خ - ۱۴۰۷ - خ)

سلمان بن عقیل هراتی اوائل فروردین ۱۳۳۸ خ در روستای مرزدشت

(۱) آغاز کتاب:

الحمد لله المنشی بلا مثل الذی خلقنا بصورته.

(۲) دیرانش به این بیت آغاز گردیده است:

عشق باشد علت هر معرفت عشق باشد غایت هر معرفت

هر دو بخط مولف در ۱۱۱ برگ در کتابخانه مدرسه فیضیه قم میباشد. جهت مزید اطلاع به فهرست

کتابهای خطی مدرسه فیضیه: ۱۲۱/۲ مراجعه گردد.

تنکابن متولد گردید. تحصیلات ابتدائی را در همان روستا گذرانید و متوسطه را در یکی از مدارس خرم آباد طی نمود. سپس به کار اشتغال ورزید دوره دبیرستان را شبانه سپری نمود. سال ششم دبیرستان مردود گردید به طهران عزیمت کرد و در بیمارستان مشغول به کار شد و بطور متفرقه در امتحان شرکت نمود و قبول گردید.

اوائل انقلاب در خدمت فرهنگ در آمد. سرانجام در اوائل آبان ۶۵ در اثر تصادف در گذشت دارای یک پسر و یک دختر میباشد. نامبرده از کودکی به گفتن شعر نو علاقه مند بود و سه اثر بنامهای:

۱- از آسمان سبز.

۲- دری به خانه خورشید.

۳- از این ستاره تا آن ستاره از او بجای مانده است^(۱).

(۱۱۷)

شیخ سلیم تنکابنی

(ق ۱۲)

شیخ سلیم بن ملا سلیمان گیلانی تنکابنی^(۲) از فضلا و دانشمندان و فقهاء قرن دوازدهم بوده.

۱- کتاب منهج الاحتیاط را در جواب زنی از خاندان سلطنتی که نامش در دیباچه با القاب فراوان یاد گردیده تالیف نموده است^(۳).

(۱) اطلاعات ۱۶ و ۱۹ آبان ۱۳۷۱.

(۲) نامبرده فرزند ملا سلیمان تنکابنی آتی الذکر بشماره (۱۱۹) در صفحه ۱۱۴ میباشد.

(۳) کتاب مذکور در سه فصل و خاتمه تنظیم گردیده است.

۲ - تفسیر اهل البیت - نسخه در دانشگاه شیراز میباشد.

(۱۱۸)

سید سلیمان تنکابنی

(حدود ۱۲۸۰ - حدود ۱۳۴۵)

سید سلیمان حسینی تنکابنی در تنکابن متولد گردید پس از فرا گرفتن مقدمات به عتبات عزیزت نمود و در کربلاء مقدسه مدارج عالییه را طی کرد و بتدریس اشتغال ورزید.

نامبرده فردی عارف و فقیه و مورخ و رجالی و محدث و مفسر و در علوم غریبه از قبیل علم اعداد و جفر و رمل استاد و برخی از فضلا از او استفاده شایان نمودند. و در این زمینه رسائلی تالیف نموده.

او تمام عمر را در نهایت زهد و قناعت در مدرسه حسنه خان کربلاء مجرد زیست و در همانجا در گذشت و در صحن مطهر حسینی نزدیک قتلگاه حضرت سید الشهداء علیه السلام بخاک سپرده شد.

در تاریخ علماء و شعراء گیلان: ۱۳۰ مینویسد:

السید سلیمان الحسینی التنکابنی الجیلانی، مردی زاهد عابد فقیه

فصل اول - در نقل بعضی از آیات و احادیث در باب احتیاط.

فصل دوم - در بیان اینکه عمل به مقتضی احتیاط واجب است یا نه؟

فصل سوم - در اینکه احتیاط با نبودن ترجیح است یا با وجود ترجیح است؟

خاتمه - در بیان غرض احتیاط.

آغاز:

بسمه. الحمد لله الذی جعل الاحتیاط سبیلاً للمتقین - اما بعد چنین گوید سلیم بن ملا سلیمان

الجیلانی التنکابنی.

کتاب در قرن سیزدهم استنساخ گردیده. و نام بانوئی که کتاب جهت او تالیف شده پاک کرده اند.

فهرست مجلس شورای ملی ج ۱۰ بخش ۴ / ۱۶۸۵

مؤلف منزوی در مدرسه حسن خان در کربلا مجاور بود و در علم تاریخ و رجال ید طولانی داشته و از جمله شاگردان آن بزرگوار السید محمود الحسینی المرعشی [متوفی ۱۳۳۸] از محضر آن بزرگوار استفاده نموده و در علم جفر و رمل و سایر علوم غریبه سید مزبور مقام شامخی داشته و تالیفات بسیار نمود ...

(۱۱۹)

ملا سلیمان جیلانی تنکابنی

(ق ۱۲)

ملا سلیمان بن محمد جیلانی تنکابنی^(۱) از ادباء و علماء و متتبعین و اطلاعات وسیعی در علوم عقلی و نقلی داشته.

در «تنکابن» متولد و در اصفهان جهت تحصیل سکونت گزیده.

یکی از معاصرینش در تقریض رساله «العلم» مینویسد:

الفاضل الكامل [ال] کروی العارف العالم القدوسی مظهر العلم
والعرفان، المعدن للطف الملك المئان، المولى المعظم، المفخر فرید العصر
والزمان، والوحيد فى الدوران، مولانا سلیمان مولده الشریف اصلاً من
الجیلان وموطنه صار فى الاصفهان صانه الله تعالى عن الحدثان.

او در آغاز کتاب شرح الصحیفه السجادیه خود را گیلانی تنکابنی معرفی نموده و در کتابهای دیگر به گیلانی اکتفا نموده است.

(بظن قوی مترجم ما همان ملا سلیمان سخت سری تنکابنی باشد که در

(۱) بسیاری از بزرگان اشکور یا تنکابن خود را گیلانی معرفی مینمودند. این بدان جهت بود که اولاً تنکابن در آن زمان جزء ایالت گیلان محسوب میشده و در نانی آنکه گیلان مشهور تر از تنکابن بوده. در کتاب تاریخ و جغرافیای رامسر راجع به این مطلب مفصلاً بحث شده است.

بزرگان رامسر: ۷۱ یادشده. چه آنکه هر دو همزمان وادیب وفاضل ودانشمند بودند. وچنانچه این ظن بواقع تبدیل گردد. نامبرده بعد از سال ۱۱۲۵ فوت نموده است: زیرا در این سال شعری جهت تجدید بناء مسجد آدینه جورده رامسر سروده است.

تالیفاتش عبارتند از:

۱- التوحید.

این رساله بفارسی واز آغاز ناقص وبخط مولف میباشد.

آغاز موجود بستم اگر موجود باشد بالذات باشتراك لفظی ووجود

....

انجام:

تن ما زپای سر شده قفل ناامیدی بکلید نیک نامی نتوان گشود مارا

تم فی سنه ۱۰۸۸ بید مولفه سلیمان بن مولا محمد جیلانی.

۲- العلم.

آغاز:

بسمله. بدانکه جمیع علوم منقسم میشود بدو قسم اول علم رسمی

اکتسابی ...

انجام:

... ومتحلی باخلاق حسنه ومتحلی باشد از رذائل این است آنچه ما

اراده کرده ایم در این کتاب.

۳- رجعت.

این کتاب در رجعت وعربی است.

آغاز:

بسمله. الحمد لله الذی جعلنا من الامة المرحومة الذی هم ارباب

الکرامه واعطانا الاستعداد ...

انجام:

... وهذا بعد انقطاع تعمیر الدنيا وبعد هذا يفعل الله ما يشاء ویصنع ما

یرید، قد تمت هذه الرساله المیمونه فی الرجعه باصابع مولفها فی اشرف

الاقوات - سلیمان الجیلانی، سنه تسع وثمانین بعد الالف والمرجو ممن نظر الیها ینظرها ینظر اللطف والمرحمه ونسأل الله المغفره لجامعها - الحمدلله اولاً و آخراً وظاهراً و باطناً انه غفور رحیم والصلوة علی محمد صلی الله علیه وآله.

شفیع مطاع نبی کریم قسیم جسیم نسیم وسیم

۴- المعاد.

این رساله در معاد و از آخرش ناقص و بفارسی است.
آغاز:

بسمله. الحمدلله رب العالمین والصلوة علی محمد وآله اجمعین الطیبین الطاهرین اما بعد چنین گوید فقیر فقیر سلیمان بن مولا محمد الجیلانی این رساله ایست در بیان مسئله معاد ...

این چهار رساله ضمن مجموعه ایست بخط مولف در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی در قم (فهرست نسخه های خطی کتابخانه آیت الله العظمی المرعشی: ۳۳۱/۱۳ - شماره ۵۱۲۷) میباشد.

۵- شرح صحیفه سجادیه.

این کتاب بفارسی بخط مولف بشماره ۱۳۶۱ در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی در قم میباشد.

آغاز:

بسمله. الحمدلله الذی جعلنا من المتعلمین لعلوم الاسرار ... وبعد چنین گوید فقیر فقیر سلیمان بن مولانا محمد الجیلانی التنکابنی که چون در ازمنه سابقه بعضی از فقرات صحیفه مبارکه علیه را بزبان فارسی مترجم کرده بودم این زمان عزم نمودم که آن فقرات منتشره را با فقرات غیر مترجمه بسمت (یک کلمه ناخوان) آرم تا از انتشار و نابود شدن محفوظ ماند شاید بعضی از صلحا را نظری بروی افتد و بآن استمداد نماید.

انجام ناقص دارای حواشی است که بمنه ختم میشود.

۶- الحركه والسكون والزمان.

در این رساله حرکت و سکون و زمان را از نظر اراء فلسفی بحث نموده و رای خود را بیان داشته است.

از مجموع مطالب این رساله تبخرش در معقول ظاهر میگردد.

۷- آداب المؤمنین و اخلاقهم.

در او آخر ذی الحجه ۱۰۹۸ با تمام رسانیده است^(۱).

در تلامذه العلامه المجلسی و المجازون منه: ۲۹ مینویسد:

نسخه‌ای از اصول کافی تا آخر کتاب الدعاء را در ماه رجب ۱۰۷۷

[سلیمان بن محمد الجیلانی التنکابنی] استنساخ نموده و شخصی در پایان

کتاب العشره مینویسد: او این کتاب را نزد ملا محمد باقر مجلسی از اول تا

آخرش خوانده، ظن میرود که بخط [سلیمان] تنکابنی باشد پس بنابراین

نامبرده از شاگردان مجلسی است و نسخه در کتابخانه مسجد اعظم قم

بشماره ۳۰۸ میباشد.

(۱۲۰)

میرزا سلیمان تنکابنی

(۱۲۵۲-۰۰۰)

میرزا سلیمان بن محمد رفیع بن مولی عبدالمطلب تنکابنی (سلیمان آبادی)

پدر میرزا محمد تنکابنی مؤلف قصص العلماء.

ادبیات فارسی و عربی را در زادگاه خود فراگرفت و به تحصیل علوم دینی

پرداخت وی پس از فراغت از تحصیل سطوح به اصفهان عزیمت نمود و نزد

بزرگان به تحصیل پرداخت و با حکیم الهی و عارف ربانی مولی محراب اصفهان

دوستی و الفت پیدا نمود.

او معقول را نزد مولی علی نوری وفقه را نزد ملا محمد علی نوری وطب را نزد مولی اسماعیل اعرج در اصفهان تحصیل نمود و در عداد دانشمندان و حکماء قرار گرفت. بتدریس پرداخت و عده‌ای از فضلا نزد او تلمذ نمودند و در هر یک از این علوم تالیقاتی دارد.

پس از وصول به مقام عالی علمی به تنکابن بازگشت و به حل فصل امورات عامه و تدریس پرداخت.

تالیفاتش عبارتند از:

- ۱ - حاشیه بر مطول
- ۲ - حاشیه بر المفاتیح
- ۳ - حاشیه بر الفوائد الضیائیه جامی
- ۴ - حاشیه بر شرح الاسباب
- ۵ - حاشیه بر الشواهد الربوبیه
- ۶ - رساله در ویا و علاج آن^(۱)

در تاریخ حکماء و عرفاء متاخرین صدر المتألهین: ۳۹ مینویسد:

آقا میرزا سلیمان تنکابنی والد ماجد صاحب قصص العلماء تلمیذ (مولی علی نوری) به بیست و دو سال محشی شواهد نیز از اصحاب آخوند ملا محراب قدس الله اسرارهم.

مترجم در سلیمان آباد وفات کرد و جسدش به نجف اشرف منتقل گردید و در جوار حضرت امیر علیه السلام بیخاک سپرده شد^(۲)

(۱۲۱)

ملا سلیمان میان ناحیه‌ای

(۰۰۰ - حدود ۱۳۳۵)

(۱) الکرام البرره: ۶۰۹.

(۲) نسینامه دودمان علامه تنکابنی / ۱۹.

ملا سلیمان میان ناحیه‌ای از دانشمندان و علماء و مدرسین تنکابن بوده تحصیلات مقدماتی را در تنکابن و مدارج عالیّه را در نجف اشرف طی نمود حدود ۱۳۱۰ ق به تنکابن بازگشت و در قیام مشروطه جزء مجاهدین و مشروطه خواهان بوده.

(۱۲۲)

شاه نظر مرشتاوند

(ق ۹ - بعد از ۹۰۹)

کیا میرزا علی وکیا حسن چون در تنکابن استقرار یافتند ... منصب سپهسالاری به شاه نظر نامی از قبیله مرشتاوند که بنوشته تاریخ خانی آباء و جدّاً سپهسالاری تنکابن داشتند مرجوع گشت ... سال ۹۰۹. از مرشتاوند در دیگر متون تاریخ گیلان ذکری بمیان نیامده و محتمل است از طوایف معدوم باستانی تنکابن باشد^(۱).

(۱۲۳)

شرف الدین بدلیسی

(ق ۱۰)

مؤلف کتاب شرف نامه یا تاریخ کردها بین سالهای ۹۷۴ و ۹۸۱ بمدت هفت سال حاکم تنکابن بوده است.

در تاریخ مذکور صفحه ۵۷۵ مینویسد:

در قصبه کرهرود من اعمال قم عراق در تاریخ بیستم شهر ذی القعدة سنه ۹۴۹ موافق توشقان‌نیل تولد یافت.

در صفحه ۵۷۹ مینویسد:

... محصل کلام از برکت دعای آن پادشاه عدالت گسترکار بجائی رسید که فقیر با چهارصد و پنجاه سوار و پیاده با سلطان هاشم نام شخصی که مردمان گیلان از اولاد سلاطین آنجا بسلطنت نصب کرده بودند با هیجده هزار نفر سوار و پیاده بر خاسته بعزم محاربه و مجادله بر سر فقیر آمد، اتفاق جنگ افتاد بتوفیق حضرت رب جلیل شکست بآن ذلیل افتاد موازی يك هزار و هشت صد نفر از گیلانیان در آن معرکه بقتل رسید و از سرهای ایشان سه مناره نصب گشت ...

و بعد از هفت سال که در آنجا بسر برده رخصت خروج یافته ...

مؤلف تاریخ تنکابن این واقعه را در تنکابن یاد نموده است (۱).

(۱۲۴)

شکر الله تنکابنی

(ق ۱۳ - حدود ۱۳۰۰)

شکر الله بن فتحعلی بن محمد هادی خان سردار خلعتبری تنکابنی، از خوشنویسان و هنرمندان قرن سیزدهم هجری و معاصر سلطنت محمد شاه قاجار و ناصر الدین شاه بوده. در سال ۱۲۶۸ بیست قطعه مرقع بخط نستعلیق ممتاز و مذهب کاری و جدول کشی مزین باگل و برگهای الوان برای ناصر الدین

شاه تحریر نموده که بشماره ۱۵۰۳ در دفتر کتابخانه سلطنتی به ثبت رسیده است^(۱).

مرقعات مذکور حاکی از هنر نامبرده میباشد.

میرزا شکر الله به نامه نگار شهرت داشته و از بدو جوانی بواسطه عشق به معارف و شوق به خطاطی و علوم ادبیه از سلحشوری و جنگ آوری کنار جسته داخل صنایع بدیع و تحصیل خط گردید و بهمین جهت در سال ۱۲۸۰ مرحوم وزیر مفتون فنون بنانی ایشان گشته جلب به وزارت خارجه فرمود و پس از درگذشتن میرزا رضا نامه نگار که از اجله خوشنویسان عصر خود بودند مقام نامه نگاری با منصب و لقب به ایشان مرحمت گشت. و از افکار این مرد عالی ایجاد منشآت فرامین و احکام به وضع جدید و تربیت دفاتر ثبت و ضبط آنها می باشد^(۲).

حدود ۱۳۰۰ وفات کرد.

(۱۲۵)

سید صادق تنکابنی

(ق ۱۳ - ۱۳۲۲)

سید صادق تنکابنی از علماء و فضلاء شاگردان آخوند خراسانی است.

وفاتش در سال ۱۳۲۲ یاده شده^(۳) است.

(۱) فهرست کتابخانه سلطنتی «قسمت مرقعات»: ۵۶.

(۲) رجال وزارت خارجه در عصر ناصری و مظفری: ۹۱.

(۳) مولف کتاب مرگی در نور در صفحه ۱۳۱ سید صادق تنکابنی را در عداد شاگردان آخوند خراسانی و فونش را در سال ۱۳۲۲ یاد نموده است. البته این احتمال است که مترجم ما همان سید صادق بن حاجی

متأسفانه بیش از این از خصوصیات او اطلاعی بدست نیامد.

(۱۲۶)

سید صادق تنکابنی (مشهور به مجتهد)

(ق ۱۳ - حدود ۱۳۳۲)

سید صادق بن سید حاجی آقا تنکابنی از علماء و فقهاء جلیل القدر بوده.

چندی در تنکابن از بحث شیخ محمد علی تنکابنی (آتی الذکر بشماره (۲۸۹) صفحه ۲۳۸) استفاده نموده و به تهران عزیمت کرد.

علامه تهرانی مینویسد:

نامبرده از اخیار اهل علم و اشراف، سالیانی متمادی با او معاشرت داشتم، از او خلاقی مشاهده نکردم، او در تهران نزد سید عبدالکریم لاهیجی مدرس و میرزا محمد تقی گرگانی بزرگ و دیگران تلمذ نمود. وانگاه در سال ۱۳۱۶ به نجف اشرف مهاجرت نمود و به حلقه درس بزرگان از قبیل آخوند خراسانی (متوفی ۱۳۲۹ ق) و دیگران حضور یافت، قسمتی از تقریرات دروس اساتید خود را برشته تحریر در آورد، و در سال ۱۳۲۴ به موطن بازگشت، مرجع اهالی آن سامان گردید، شهرت و ریاست تامی کسب نمود، و در نزد همگان موجه و محبوب شد.

اواخر عمر به منتصرالسلطنه اعتراض نمود و نسبت به ظلمهائی که

آقا تنکابنی آتی الذکر بشماره (۱۲۶) متوفی ۱۳۳۲ بوده و شماره (سی) در نوشتن اشتباهاً (بیست) گردیده و بهمان کیفیت بچاپ رسیده است. و چون بیش از نام و سال وفات چیز دیگری ذکر نکرده ممکن است او غیر از سید صادق بن حاجی آقا تنکابنی باشد و در هر صورت با توجه به مدارج تحصیلی از افراد دانشمند و باکمال بوده.

میکرد مخالفت مینمود. و در تنکابن وفات کرد^(۱).

از تالیفات او کتاب تبصرة المنصفین است که نسخه خطی آن نزد سید حسن معافی مدنی در سیاورز موجود است.

سید صادق مجتهد با شیخ محمد کبیر علیه منتصر السلطنه (امیر اسعد) قیام نمود. و صدماتی متحمل گردید.

او از رهبران مشروطه تنکابن بوده که پس از دستگیری شیخ کبیر بناحیه کلاردشت فرار نمود و پس از مدتی مجدداً بوطن بازگشت و در سیاه ورز وفات کرد ابتداء جسدش را در تنکابن دفن کردند و سپس طبق وصیت جسدش را به نجف اشرف منتقل نمودند.

(۱۲۷)

سید صادق تنکابنی

(۱۳۳۳ - ۰۰۰)

سید صادق بن عبدالله حسینی تنکابنی از علماء و دانشمندان بوده عمده تحصیلاتش را در نجف اشرف گذرانید.

از تالیفات او رساله‌ای بنام الاجتهاد والتقلید و حکم المتعارضین (در سال ۱۳۲۳ تالیف شده) است و عین نسخه اکنون بشماره - ۸۵۵۶ در کتابخانه آستان قدس رضوی است.^(۲)

(۱۲۸)

سید صادق تنکابنی

(حدود ۱۱۹۵ - حدود ۱۲۶۵)

(۱) نقیاء البشر: ۸۵۷.

(۲) فهرست الفبائی کتب خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی / ۲۱.

سید صادق بن محمد حسین حسینی تنکابنی، از علماء معروف و اخیار تنکابن و دائی میرزا محمد تنکابنی مؤلف قصص العلماء است. نامبرده تحصیلات ابتدائی را در تنکابن گذرانید. و به اصفهان عزیمت نمود و به تحصیل فلسفه و حکمت همت گماشت و چندی از حوزه تدریس ملا علی نوری بهر مند و مستفیض گردید و انگاه به کربلا رفت و از محضر سید محمد طباطبائی صاحب مناهل در فقه و اصول مستفیض گردید و مدتی نیز از درس شریف العلماء استفاده نمود به موطن بازگشت. اهالی لنگرود او را به لنگرود دعوت کردند و بدان شهر مهاجرت نمود به امامت و تدریس اشتغال داشت.

میرزا محمد تنکابنی در قصص العلماء مینویسد:

او بمن دستور داد از مشایخ خود در زمان سید ابراهیم قزوینی مولف

ضوابط الاصول اجازه دریافت نمایم^(۱).

سید اسماعیل تنکابنی مینویسد:

او را بعنوان امام جمعه از تنکابن به لنگرود دعوت نمودند. او جامع

معقول و منقول بوده و در فلسفه بوعلی و ملا صدرا و آقف و خبیر بوده^(۲).

(۱۲۹)

سید صدر الدین تنکابنی

(۱۳۷۰ - ۰۰۰)

سید صدر الدین تنکابنی، عالم جلیل و فاضل بوده عمده تحصیلاتش در تهران و قم بوده.

(۱) الکرام البیره: ۶۲۷.

(۲) نضره الناظرین.

در هفتم صفر وفات و در قبرستان نو قم بخاک سپرده شد.

(۱۳۰)

شیخ صدر الدین تنکابنی

(حدود ۱۲۱۰ - قبل از ۱۲۸۷)

شیخ صدر الدین محمد بن ابی القاسم تنکابنی (معروف به شیخ صدرا). اوائل قرن سیزدهم در تنکابن متولد گردید مقدمات را در مدارس علمیه تنکابن تحصیل نمود و نگاه به مازندران عزیزت نمود و مدتی در آن نواحی بکسب دانش پرداخت و سپس به اصفهان رفت و نزد حجة الاسلام رشتی و فرزندش سید اسدالله و ملا علی نوری و غیره اصول و فقه و حکمت تلمذ و مراتب عالیه را تحصیل کرد و مجتهداً به تنکابن بازگشت. و به تدریس و حل و فصل امورات عامه پرداخت.

سید اسماعیل تنکابنی مینویسد:

الشیخ الجلیل النسیب العالم الربانی والمدقق الصمدانی والمحقق السبحانی... کان ادیباً فاضلاً متکلماً حکیماً ماهراً فی الفقه والاصول حسن الخلق والرویه کامله والتحیه الفاضله والقریحه الشامله والسلیقه الکافله بصیراً فی امر الدین والدنیا...^(۱)

منوچهر صدوقی سها در کتابش شیخ صدرا ی تنکابنی را از شاگردان ملا علی نوری (حکیم) ذکر نموده^(۲) البته همان شیخ صدر الدین محمد است که به شیخ

(۱) نضرة الناظرین - مخطوط.

(۲) تاریخ حکماء و عرفاء متأخرین صدر المتألهین: ۳۹.

صدرا تنکابنی اشتهار داشته و بهمین سبب نگارنده ترجمه او را در حرف صاد ذکر نمودم.

قبل از ۱۲۸۷ وفات کرد و فرزندش شیخ فضل الله (آتی الذکر) بجانشینی او در تدریس وامورات عامه گزیده شد.

فرزند دیگرش شیخ محمد معروف به شیخ کبیر میباشد که شرح حال هر يك از فرزندان او در محلش یاد شده است.

نگارنده جزواتی مختصر در فقه و اصول از او ملاحظه نمودم که تاریخ کتابت او در سال ۱۲۴۵ بوده است.^(۱)

(۱۳۱)

صدر الدین طیب تنکابنی

(ق ۱۱)

صدر الدین طیب تنکابنی از فلاسفه و حکماء و اطباء بوده است. او معاصر با شیخ بهائی و در زمان حکومت شاه عباس اول صفوی بوده و فرزندش ملا محمد نصیر (آتی الذکر) داماد شیخ حسین بن ابراهیم تنکابنی است.

نصرآبادی در تذکره اش: ۲۱۰ ضمن ترجمه فرزندش محمد نصیر از او چنین یاد کرده:

مرحوم حکیم صدر الدین طیب حاذقی بود، مدتی طیب عباس قلیخان حاکم گسکر بود.

(۱) در سال ۱۳۹۲ این جزوات را در کتابخانه عمومی شهسوار ملاحظه نمودم.

(۱۳۲)

صدر المعالی اشکوری

(۰۰۰ - حدود ۱۳۵۰)

صدر المعالی رحیم آبادی اشکوری از علماء ودانشمندان اشکور بوده ودر همان محل وفات نموده.

(۱۳۳)

صمد خان تشکوئی

(۰۰۰ - ۱۳۲۶)

صمد خان بن موسی تشکوئی از جوان مردان تنکابن، ابتداء جز تفنگچیان امیر اسعد بود، سپس در جرگه آزادی خواهان پیوست و جزء یاران نزدیک شیخ محمد کبیر وسید صادق مجتهد سیاورزی قرار گرفت وبا یاران امیر اسعد رویارو گردید پهلوان فرامرز کشته ونامبرده متواری گشت ودر مازندران بوسیله عمال امیر اسعد ترور گردید.

هرچند نامبرده جزء دانشمندان وعلماء وسیاسیون نبوده ولی از افراد آزاده وقهرمان ضد استبداد وستم محسوب میگردد. وپس از قتلش عدهای مرگش را باور نداشتند.

و در حدود ۱۳۸۵ شخصی مدعی گردید که صمد خان است البته بالباس درویشی بوده ابتدا مورد قبول خاندانش واقع شد پس از مدتی فوت ودر زادگاهش مدفون گردید^(۱).

شرح رشادت او در تاریخ تنکابن صفحات ۳۸۹ تا ۳۹۶ ذکر گردیده.

(۱) تاریخ تنکابن مخطوط.

(۱۳۴)

صمصام الدین علامه

(۱۳۳۳ - ۰۰۰)

صمصام الدین علامه فرزند میرزا محمود فرزند میرزا موسی بن میرزا محمد تنکابنی مؤلف قصص العلماء واز فرهنگیان باکمال وفاضل است.

در سال ۱۲۹۵ خورشیدی در سلیمان آباد تنکابن متولد شد و دوره ابتدائی را در قم و متوسطه را در بندر انزلی و قزوین و ساری خاتمه داد.

در سال ۱۳۲۰ دانشسرای عالی در رشته ریاضی و تربیتی را به پایان رسانده پس از آن وارد خدمت وزارت فرهنگ شد و عهده دار مشاغل ذیل گردید.

دبیر دبیرستانها - رئیس دبیرستان در تنکابن، بازرس فنی دبیرستانهای مازندران، رئیس فرهنگ آمل، رئیس فرهنگ بابل، دبیر دبیرستانهای مرکز، رئیس امور اداری فرهنگ شهرستانها در مرکز.

از تالیفات او کتاب - یادگار فرهنگ آمل است^(۱).

و ضمناً تالیفات وی جز کتب درسی رشته ریاضیات دبیرستان بوده^(۲).
 اخیراً یکی دیگر از تالیفات نامبرده کتاب نسبنامه دودمان علامه تنکابنی که در آن بطور تفصیل آباء و اولاد میرزا محمد تنکابنی مؤلف قصص العلماء را ترجمه نموده و این کتاب در ۲۸۰ صفحه بقطع وزیری در بهمن ۱۳۷۱ بچاپ رسیده است. در صفحه ۵۲ کتاب مزبور شرح حال خود را ذکر نموده است و راجع به ولادت و نامش از قول جدش میرزا موسی چنین مینویسد:

ولادت فرزند ارجمند میرزا محمود مسمی به محمد حسین ملقب به صمصام الدین مکنی به ابوالحسن یوم شنبه بیست و دوم صفر المظفر و الخیر یکساعت و ربع بالا از طلوع آفتاب که هیچجده روز از چله بزرگ زمستان گذشته بود از هجرت نبویه ۱۳۳۳ که برابر است با ۱۸ دیماه ۱۲۹۵ شمسی و معادل است به ۱۸ ژانویه ۱۹۱۷ میلادی.

(۱) این کتاب در ۲۵۶ صفحه بقطع وزیری در سال ۱۳۲۸ در تهران بچاپ رسید.

(۲) مؤلفین کتب چاپی: ۵۵۲/۳ - سالنامه گلستان سال سوم: ۷۱.

البته نامبرده به صمصام الدین معروف و در پشت کتابش بهمین نام ذکر شده
لذا در حرف صاد او را ذکر نمودم.

(۱۳۵)

میرزا طاهر تنکابنی

(۱۲۸۰ - ۱۳۶۰)

میرزا طاهر بن فرج الله تنکابنی - از خاندان فقیه کجوری است.
در سال ۱۲۴۲ خورشیدی برابر با ۲۸ محرم در فریه کلاردشت متولد گردید،
پس از تحصیل مقدمات به طهران عزیمت نمود و به تحصیل فقه و اصول
و حکمت پرداخت و عمده تحصیل خود را خدمت آقا علی مدرس زنوزی
و مولی محمد رضا قمشه‌ای و میرزا ابوالحسن جلوه در حکمت تلمذ نمود
و عمدتاً نزد شخص اخیر الذکر تحصیل و از شاگردان خاص او بشمار می‌آید.
نامبرده در تحصیل ریاضیات کوشش نمود، پس از طی مدارج کمال در مدرسه
قنبر علیخان که خود سابقاً جزء طلاب آن مدرسه بوده و در آنجا حجره داشت
بتدریس پرداخت و سپس در مدرسه سپه سالار جدید تدریس میکرد.
در دوره اول انتخابات مجلس شواری ملی از طرف طلاب علوم دینیته تهران
کاندید و انتخاب شد. و جزء فرقه دموکرات معرفی گردید.

در سال ۱۳۳۴ ق در جنگ بین الملل اول که عده‌ای از وکلاء مشروطه طلب
از تهران خارج شدند او هم به قم رفت و از طرف ملیون مأمور بروجرد گردید و از
بروجرد با سایر ملیون همقدم بوده از ایران خارج گردید به عراق رفت مدتی در
عتبات و در موصل اقامت نمود.

در سال ۱۳۳۶ بایران بازگشت و در دوره چهارم انتخابات از طرف فرقه
دموکرات بنمایندگی انتخاب گردید. پس از آن مجدداً به تدریس پرداخت و در
اردیبهشت ۱۳۰۶ خورشیدی با رتبه نه قضائی به مستشاری دیوانعالی تمیز

منصوب گردید.

در روز جمعه ۱۵ ذیقعد ۱۳۶۰ برابر با ۱۴ آذر ۱۳۲۰ خورشیدی در تهران درگذشت و در جوار استادش مرحوم جلوه در مزار شیخ صدوق بخاک سپرده شد^(۱).

دارای کتابخانه بسیار نفیسی بوده که اغلب به کتابخانه مجلس شورای ملی منتقل گردید.

علامه قزوینی در وفیات المعاصرین مینویسد:

نامبرده دانشمند وفاضل معروف که از قرار مذکور در حکمت و فلسفه قدیم بسیار متبحر و با اطلاع بوده و کتب بسیار نفیسی از خطی و چاپی جمع کرده بود ... از قرار مذکور قدرت مطلقه حکام ناحیه تنکابن تمام املاک خانواده او را که بنی فقیه معروف بودند در آنجا غصب کرده بود و حتی در طهران نیز گویا او را از تدریس در مدرسه مزبور منع کرده بوده‌اند و لهذا در خانه‌اش درس میگفت ...

در حدود سن هشتاد و یک سالگی فوت و بر حسب وصیت خود وی در

جوار مزار مرحوم میرزا ابوالحسن جلوه مدفون گردید^(۲).

دکتر محمد معین در فرهنگ معین: ۱۰۷۲/۵ مینویسد:

در هیئت و نجوم شاگرد میرزا عبدالله بود و در فلسفه قدیم تبجر داشت و در فقه و اصول و نجوم و ادبیات و ریاضیات نیز مهارت داشت ... و در انتخابات دوره چهارم مجلس از طرف اهالی تهران بنمایندگی انتخاب شد ولی بمجلس نرفت.

مرحوم تنکابنی در اول کودتا از طرف سید ضیاء الدین دستگیر شد و چندی زندانی بود و بار دیگر در اواخر دوره رضا شاه زندانی و بکاشان تبعید شد.

(۱) شرح حال رجال ایران: ۱۸۵/۲ نقباء البشر: ۹۷۳/۳. رازی در اختران فروزان ری و طهران: ۳۶۷ مینویسد:

در ۲۸ محرم ۱۲۸۰ در تنکابن در محله آخوند محله بدنیا آمد.

محل تولد اشتباه است ملاحظه گردد.

(۲) مجله یادگار: سال پنجم شماره ۴ و ۵ صفحه ۸۶

در تشکیلات جدید عدلیه از طرف مرحوم داور بخدمت دعوت شد و مدتی ریاست محاکم ابتدائی و استیناف را داشت و سپس مستشار دیوان عالی کشور گردید و ضمناً در مدرسه عالی سپهسالار بتدریس حکمت قدیم اشتغال داشت.

سید ابوالحسن غلوی مینویسد:

از طلاب ساکن تهران و در رشته معقول و ریاضیات شهرتی کامل دارد، قبل از دوره مشروطیت شغل ایشان در طهران تدریس و در مدرسه سپه سالار جدید مشغول تعلیم علوم مذکور بوده است.

در دوره اول از طرف طلاب تهران و دوره سوم از طرف اهالی طهران و در دوره چهارم از طرف دموکراتها بنمایندهگی مجلس شورای ملی انتخاب شد^(۱).

علامه دهخدا در لغت نامه ذیل حرف طاهر مینویسد:

دانشمند و فاضل معروف که از قرار مذکور در حکمت و فلسفه قدیم بسیار متبحر و با اطلاع بوده و کتب بسیار نفیسی از خطی و چاپی جمع کرده بود ... و مرحوم عبرت آورده:

میرزا طاهر تنکابنی مقیم تهران از اجله حکماء و عرفاء و امروز در حکمت و عرفان و علم طب قدیم کم نظیر بلکه بی مانند است ... چندی در مدرسه سلطانی بافادت و افاضت مشغول بود اینک بواسطه کثرت سن و ضعف مزاج انزوا اختیار کرده بمطالعه کتب حکمت و عرفان اوقات میگذراند یکی از کتابخانه‌های مهم تهران کتابخانه او است

(از کتاب مدینه الادب: ۳۲/۱ تألیف مرحوم عبرت نسخه خطی کتابخانه مجلس شورای ملی).

مؤلف کتاب مازندران مینویسد:

از طایفه فقیه کلارستاق مازندران در محرم سال ۱۲۸۰ قمری در قریه

(۱) رجال عصر مشروطیت: ۷۰.

کردی چال کلاردشت متولد و در سن هشتاد سالگی در ۱۴ آذر ۱۳۲۰ شمسی پس از يك عمل جراحی در بیمارستان نجمیه وفات یافت. نامبرده تا سن یازده سالگی در موطن خود سپس تا شانزده سالگی در بلوک لنگای تنکابن بتحصیل مقدماتی اشتغال داشت وبعد برای تکمیل تحصیلات به تهران عزیمت نمود ونخست در مدرسه کاظمیه ومدرسه قنبر علیخان وسپس در مدرسه سپهسالار مشغول تحصیل گردید. اساتید وی در حکمت مرحوم میرزا ابوالحسن جلوه ومرحوم آقا علی حکیم ودر هیئت ونجوم مرحوم میرزا عبدالله بودند.

مرحوم تنکابنی بواسطه ذکاوت فطری وعشق وعلاقه مفراطی که در تعلیم وتربیت داشت سرآمد اقران گردید ومرحوم جلوه که استاد او بوده به فضلش معترف ومحصلین را باستفاده از او توصیه میفرمود. وی علاوه بر احاطه به فلسفه وحکمت در فقه واصول ونجوم وادبیات وریاضیات نیز تخصص داشت طب قدیم را مطلع وقانون بوعلی سینا را چندین دوره تدریس نمود.

حواشی ذیقیمتی بر قانون (بوعلی) نوشته است که در کتابخانه مجلس شورای ملی موجود میباشد.

آن مرحوم خط خیلی خوب مینوشت کتب رسائل زیادی بخط وی در دست است سالیان دراز در مدرسه سپه سالار مدرس معقول بود ودر مدرسه علوم سیاسی نیز تدریس می کرد ...

او از فضلا ودانشمندان بنام واز مشاهیر علمای اسلام بشمار میروند.^(۱)

استاد جلال همائی (سنا) قصیده ای در رثای میرزا سروده که در دیوان او چاپ گردیده عین شعر وعبارت بدین شرح است: در رثاء وماده تاریخ وفات

(۱) از کتاب مازندران. شرح حال رجال معاصر، زندگینامه رجال ومشاهیر ایران: ۲/۲۹۴ وتاریخ بیست

ساله ایران جلد ۵ و ۶، شرح حال رجال ایران: ۲/۱۸۲.

دانشمند بزرگوار و فیلسوف نامدار مرحوم آقا میرزا طاهر تنکابنی طبرسی که روز جمعه چهاردهم آذر ماه ۱۳۲۰ شمسی، هجری مطابق پانزدهم ذی القعدة ۱۳۶۰ در تهران بدرود زندگانی گفت و بمرگ او حکمت و فلسفه قدیم در تهران بمرد رحمة الله علیه.

ای دوصد افسوس کزدست ستمکار اجل
از کف مهارت یکتا گوهر دانشوری
پیشوای اهل دانش میرزا طاهر که بود
بر همه دانشوران او سبزی و سروری
اوستاد حکمت و منطق طبرسی آنکه داشت
با امام رازی و استاد طوسی همسری
طالبان در حلقه تدریس او چون اختران
او میان اختران خورشید دانش پروری
حفظ او ناموس سنت را صحیح ترمذی
ضبط او قاموس حجت را صحاح جوهری
حجت فضل وی و تخلیط وهم دیگران
در مثل اعجاز موسی بود و سحر سامری
حکمت مثناء را در مشرق از اشراق بود
خاطر روشنگرش چون آفتاب خاوری
روح ره پیماش را می کرد در طی مقام
عقل اول راهنمایی نفس کلی رهبری
جان برتریش دور از وهم نامعقول بود
چون قیاس منطقی هنگام حجت گستری
از ره عقل هیولائی بعقل مستفاد
کرد در فیض تجلی نور ذاتش مظهري
اهل دانش را سزد در این مصیبت گرزنند
حلقه ماتم بگرد هم پی نوحه گری

گر بگویم دانش و حکمت بمرگ او بمرد
 زنهار این گفته را دعوی باطل نشمری
 جلوه و صهبا زبعد سبزواری داشتند
 باغ حکمت را بلطف سرسبز و طبری
 بود از باغ کهن پر میوه شاخی یادگار
 از نهالان جوان تا کس زین پس برخورداری
 چند تن دیگر شناسم اهل دانش زین قبیل
 مانده واپس اندرین جهال از دانش هری
 گوهر کالای این پرمایگان را هیچکس
 نیست در بازار این دعوی فروشان مشتری
 اندرین معنی روا باشد اگر تضمین کنم
 بسیتی از گفتار استاد خراسان انوری
 مرد را حکمت همی باید که دامن گیرش
 تا شفای بوعلی بیند نه راز تجری
 کوکب ما از شرف افتاده گویی در وبال
 داد ازین کج طالعی بیداد از این بد اختری
 طالع اقلیم چون ناهید و کیوان اوفتاد
 نه اثر از تیریابی نه نشان از مشتری
 گر روند این چند تن دیگر نماند بهر ما
 دانش و فضل و ادب ایمان و تقوی بررسی
 اهل دانش تا بود زنده خورد خون جگر
 چون بمیرد گویی اندر ماتم او خون گری
 پشت او چنبرکنی از بار رشک و چون گذشت
 دست بر سر می زنی از جور چرخ چنبری
 الغرض چون طاهر از آرایش تن پاک گشت
 شد بسوی عالم پاکان روان از طاهری
 بهر تاریخش سنا پا در میان بنهاد و گفت
 شد رها جان مجرّد از قیود عنصری

(۱۳۶)

عادل خلعتبری

(۱۳۲۳ - ۱۳۹۶)

عادل خلعتبری (جمال الدین) در تنکابن متولد گردید تحصیلات او در مکاتیب قدیمه بوده، و به تهران منتقل گردید، دارای خدمات مطبوعاتی است و در نشریات مختلف مقالات مینوشت، از جمله آنها: آینده میهن، نامه دانشوران، نامه بانوان ایران، عظمت اسلام، پروانه، فریاد دانش آموزان میباشد. او سالها مدیریت روزنامه (آینده ایران) را اداره میکرد، و مدتی ریاست انجمن دانشوران و مجمع دین و دانش بوده، و به زبانهای عربی و انگلیسی و فرانسه آشناست و به کشورهای آمریکا و ایتالیا و آلمان و انگلستان مسافرت نموده.

تالیفات او عبارتند از:

۱- زناشویی.

۲- كودك.

۳- ناله های پریشان.

البته این سه کتاب چاپ و منتشر شده است.

دارای هفت فرزند میباشد^(۱)

(۱۳۷)

عادل نژاد خلعتبری

(۱۳۵۲ - ۰۰۰)

عادل نژاد خلعتبری در سال ۱۳۱۲ خورشیدی در تهران متولد گردید،

(۱) چهره مطبوعات معاصر: ۲۸. نسنامه دودمان علامه تنکابنی / ۱۶۰. فهرست روزنامه‌های فارسی:

صفحات ۸ بشماره ۳۸ و ۱۶۳ و بشماره ۹۷۴ و ۲۰۹ بشماره ۱۲۴۸.

تحصیلات خود را تا دوره متوسطه ادامه داد و بدریافت گواهی نامه نائل گردید، به آمریکا عزیمت نمود و در همان جا مقیم شد. و باخذ دکترى در علوم سیاسى نائل گردید و فعلاً در آمریکا سکونت دارد.

نامبرده از جوانى به نویسندگى و شعر پرداخت و در شعر «غوغا» تخلص مینماید.

دارای تالیفاتی است:

- ۱ - عروس رامسر^(۱).
- ۲ - غروب (شعر)^(۲).
- ۳ - مکتب انسانیت (نقش حاج محمد نمازی در تحولات بین المللی)^(۳).

(۱۳۸)

عباس نکوئی

(۰۰۰ - حدود ۱۳۹۰)

عباس نکوئی معروف به بهادر نظام از انقلابیون تنکابن در عصر مشروطیت و در قیام جنگل که به رهبری میرزا کوچک خان جنگلی هدایت میشد او فرمانده عده‌ای از جنگلیها بود و نقش مؤثری در انقلاب گیلان ایفاء مینمود سرانجام در منطقه سیاهکل دستگیر و بعد از سه سال زندانی در تهران آزاد گردید. از آن پس گوشه انزوا اختیار و مشغول آزاد مشغول شد^(۴)

(۱) بسال ۱۳۳۲ خورشیدی در ۷۷ صفحه در تهران بچاپ رسیده است.

(۲) بسال ۱۳۳۴ خورشیدی در ۹۶ صفحه در تهران چاپ گردید.

(۳) بسال ۱۳۳۳ خورشیدی در ۲۱ صفحه در تهران چاپ گردید.

سخنوران نامی ۱۹۷/۳ مولفین کتب چاپی ۶۲۰/۳. نسینامه دودمان علامه تنکابنی ۱۶۲ /

(۴) تاریخ تنکابن مخطوط.

(۱۳۹)

دکتر عباسعلی خلعتبری

(۱۳۳۱ - ۱۳۹۹)

دکتر عباسعلی بن نصرالله خلعتبری از صاحب منصبان معروف زمان شاه و قبل از انقلاب اسلامی و جزء فراماسیون‌ها بوده شرح حالش در کتاب فراموش خانه و فراماسونری در ایران ۳/۳۵۰ بدین شرح آمده:

در سال ۱۲۹۱ خ متولد، فارغ التحصیل دانشگاه پاریس در علوم سیاسی، مشاغل دولتی در وزارت امور خارجه: کارمند تشریفات، ۱۳۲۱ خ، کارمند اداره سوم سیاسی ۱۳۲۳ خ، تصدی کارمند مقدم اداره سوم سیاسی ۱۳۲۴ خ، دبیر دوم سفارت برن ۱۳۲۴ خ، دبیر یکم و کاردار معرفت ورشو ۱۳۲۶ خ، کفالت اداره سازمان ملل متحد ۱۳۲۹ خ، رئیس اداره سازمان ملل متحد ۱۳۳۰ خ، رایزن در سفارت کبری پاریس ۱۳۳۲ خ، مقام رایزنی سفارت کبری ۱۳۳۴ خ، رئیس اداره سوم سیاسی ۱۳۳۶ خ، وزیر مختار ۱۳۳۷ خ، سفیر ایران در لهستان ۱۳۳۹ خ، دبیر کل ستو ۱۳۴۰ خ.

سرانجام پس از سالها پست وزارت امور خارجه پس از پیروزی انقلاب اسلامی بحکم دادگاه انقلاب اسلامی اعدام گردید.

(۱۴۰)

شیخ عبدالله تنکابنی

(حدود ۱۱۸۰ - ۰۰۰)

شیخ عبدالله تنکابنی در تنکابن متولد گردید پس از فراگرفتن مقدمات و قسمتی از سطوح به اصفهان و مشهد جهت تحصیل رفت و مراحل کمال را در

نزد اساتید بزرگ طی نمود برخی از کتب درسی را که در دهه آخر قرن دوازدهم برای خود استنساخ نموده ملاحظه گردید^(۱)

(۱۴۱)

میرزا عبدالله خصالی

(۱۳۱۴ - ۱۳۶۲)

میرزا عبدالله خصالی در یکی از قراء بیلاقی شهسوار بنام نرس دوهزار متولد گردید، مقدمات را در مدارس علمیه رامسر و تنکابن تحصیل نمود و جهت فراگرفتن مدارج عالی به قزوین رهسپار گردید و در مدرسه التفاتیه بکسب دانش پرداخت و به تهران عزیمت نمود و در مدرسه شیخ عبدالنبی و سپه سالار به تحصیل حکمت و فقه و اصول و ریاضی همت گماشت.

در سال ۱۲۹۸ خورشیدی با استخدام وزارت فرهنگ در آمد و بسمت معلم ریاضیات بتدریس مشغول شد.

بدستور علی اصغر حکمت وزیر فرهنگ وقت دبستان اردیبهشت رامسر و سنائی خرم آباد را بنیاد نهاد و مدیریت و سمت بازرسی فرهنگ را در منطقه مازندران عهده دار بود.

در هشتم خرداد ۱۳۲۲ خورشیدی دار فانی وداع کرد و در زادگاهش بخاک سپرده شد.

خصالی مردی متوسط القامه گندم گون بسیار متقی و پرهیزگار و اهل طریقت و عرفان و در راه سیر و سلوک قدم برمیداشت.

(۱) از جمله شرح شمسیه را در ۱۵ محرم ۱۱۹۱ استنساخ نموده که عین نسخه در کتابخانه الیهات مشهد میباشد و در فهرست مذکور در صفحه ۱۷۰ یاد گردیده.

نامبرده مؤسس مدارس جدید در تنکابن بوده و شاهد این مدعا عین نامه وزارت معارف بشرح زیر میباشد:

«۶۴۹۸/۱۹»

آقای میرزا عبدالله خصالی از این تاریخ که ۲۱ جوزای ایت ایل ۱۳۰۱ شمسی است وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه شما را به نمایندگی معارف تنکابن منصوب می نماید که با بودجه پنجاه تومان مدرسه را در آنجا تاسیس نمایند ریاست مدرسه و معلمی کلاس آخر آن مدرسه را هم خودتان عهده دار باشید و نصف محصلین آنجا هم باید بطور مجانی پذیرفته شوند.

(امضاء و مهر وزارت معارف و صنایع مستظرفه)^(۱)

(۱۴۲)

سید عبدالله تنکابنی

(حدود ۱۲۱۰ - ۰۰۰)

سید عبدالله بن کربلائی میرزین العابدین حسینی تنکابنی در تنکابن متولد گردید، مقدمات و قسمتی از سطوح را در مدرسه آخوند ملا عبدالمطلب تا سالهای ۱۲۳۶ تحصیل نمود و قسمتی از کتب درسی را استنساخ کرده و مهری او عبدالله الحسینی بوده و از این پس از احوال او اطلاع حاصل ننمودم^(۲)

(۱) سالنامه فرهنگ شهرستان نوشهر: ۱۰۳.

(۲) نگارنده بعضی از کتابهای را که در حین تحصیل استنساخ نموده در کتابخانه شخصی بعضی از دوستان در تنکابن ملاحظه نمودم.

(۱۴۳)

ملا عبدالله گسگری تنکابنی

(حدود ۱۲۳۰ - بعد از ۱۲۸۷)

ملا عبدالله بن ملا محمد گسگری تنکابنی در تنکابن متولد گردید پس از وصول بمرحله اجتهاد برودسر منتقل گردید و در رودسر به حل و فصل امورات عامه و تدریس اشتغال ورزید.

سید اسماعیل تنکابنی در نضره الناظرین مینویسد:

الفاضل الكامل العامل ملا عبدالله بن ملا محمد الگسگری^(۱)

نزیل قصبه الرودسر، رجل فاضل وجیه مشغول بامر الریاسه الا انه

مبتلی بالمسکنه الصوریه.

بعد از ۱۲۸۷ فوت نمود.

(۱۴۴)

سید عبدالباقی اشکوری

(حدود ۱۳۰۵ - ۱۳۸۰)

سید عبدالباقی اشکوری در یکی از قراء اشکور متولد گردید، مقدمات را در مدارس علمیه آنسامان فراگرفت و به نجف اشرف عزیمت نمود. تحصیلات عالی او در نجف اشرف نزد شیخ شعبان گیلانی و میرزا محمد حسین نائینی و آقا ضیاء الدین عراقی بوده.

(۱) ملا محمد گسگری از فضلا و دانشمندان گیلان که بنکابن منتقل گردیده بود. وفاتش حدود ۱۲۵۰ اتفاق افتاد.

وی از شاگردان خاص گیلانی محسوب و پس از فوت استادش مدتی تدریس و در اواخر عمر مبتلا به کسالت‌های متعددی گردیده سرانجام در نجف اشرف وفات و در وادی السلام بخاک سپرده شد^(۱).

(۱۴۵)

سید عبدالحسین تنکابنی

(ق ۱۳)

سید عبدالحسین بن حاجی ابوالحسن حسینی تنکابنی اوائل قرن سیزدهم در تنکابن متولد گردید تحصیلات ابتدائی و مقدمات را در زادگاه خود فرا گرفت سپس به اصفهان رفت و مدارج عالیّه را طی نمود و مدتی کوتاه در کربلا به تحصیل اشتغال داشت و سپس بتدریس مشغول شد.

هنگام تحصیل کتاب زبده التصانیف را در سال ۱۲۳۱ استنساخ و تصحیح نموده است^(۲).

وفاتش بعد از نیمه اول قرن سیزدهم می‌باشد.

(۱۴۶)

شیخ عبدالرحیم مزردشتی

(۱۳۰۳ - ۱۳۸۴)

شیخ عبدالرحیم بن محمد (معروف به شیخ کبیر) در مزردشت متولد گردید مدتی در مدرسه علمیه شیخ محمد حسین غریب در رامسر به تحصیل

(۱) در سال ۱۳۳۹ سید عبدالباقی اشکوری در ادعیه کتابی نگاشته اکنون عین نسخه در کتابخانه استانقدس رضوی است محتملاً مترجم فرق الذکر باشد.

(۲) فهرست چهار کتابخانه مشهد: ۱۲۸/۱ فهرست نسخه‌های کتابخانه جامع گره‌شاد: ۲۱/۱.

مقدمات و ادبیات پرداخت و نگاه به قزوین رفت و در حدود ۱۳۳۷ به قم عزیمت نمود چندی از محضر درس مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری استفاده و سپس به نجف اشرف عزیمت کرد و مدارج عالیہ را گذارنیده به زادگاه خود بازگشت به حالت انزوا و تزکیه نفس پرداخت و از اجتماع با خلق دوری جست.

نامبرده شاگردانی مهذب تربیت نموده، و در تنکابنی درگذشت.^(۱)

(۱۴۷)

آقا عبدالرزاق مرشدی

(حدود ۱۲۳۵ - ۱۲۸۷)

عبدالرزاق بن ملا عطاء الله (ملقب به آقا بزرگ) بن محمد مرشدی تنکابنی. حدود ۱۲۳۵ در تنکابن متولد گردید، ادبیات و منطق و معانی و بیان و برخی از کتب فقهی را در مدارس علمیه تنکابن تحصیل نمود.

حدود ۱۲۵۱ به اصفهان رفت و در اصفهان از حجة الاسلام شفتی و حاجی کرباسی و غیره در فقه و اصول و حکمت استفاده نمود و به نجف اشرف رفت و تا حدود ۱۲۷۰ در نجف اشرف نزد بزرگان بالاحص شیخ محمدحسن صاحب جواهر (متوفی ۱۲۶۶) و دیگران به تحصیل و تدریس اشتغال و از طرف بزرگان وقت مجاز گردید به موطن بازگشت به حل و فصل و تدریس و تربیت محصلین علوم دینی پرداخت.

سید اسماعیل حسینی تنکابنی در کتاب نضره الناظرین او را جزء علماء معاصر دانسته. بنابراین وفاتش بعد از تألیف کتاب مزبور یعنی ۱۲۸۷ مییاشد.

در کتاب نسبنامه دودمان علامه تنکابنی: ۲۱۹، سال فوتش را ۱۲۸۷ ذکر و از اساتید او فقط صاحب جواهر را نام برده و این دو بیت را که ماده تاریخ او است و از نظم میرزا موسی حکیم باشی است ذکر نموده:

قوام ملت و دین فاضل است عبد رزاق
بسوی خلد روان شد بحکم حق مفتاق
بسال غین و دگر صاد دیگر زا
جوار ختم رسل داد جاورا خلاق

(۱۴۸)

ملا عبدالرفیع تنکابنی

(ق ۱۳)

ملا عبدالرفیع تنکابنی از دانشمندان و معاریف قرن سیزدهم بوده و بیش از این خصوصیات او اطلاع حاصل نگردید.

(۱۴۹)

عبدالسلام اشکوری

(ق ۱۲)

عبدالسلام بن محمد امین اشکوری سلکوتی گیلانی. از خطاطان زمان سلطان حسین میرزا است.

وی خط نسخ را نیکو مینوشت، و گویا ساکن لاهیجان بوده. در پایان قرانی که بیخط نسخ زیبا نوشته آمده است:

قدر صدر التوفیق بالتنمیق مصلیاً علی الرسول الشفیق وانا اعالی
من الاثام ومحل تصادم الام عبدالسلام بن محمد امین الگیلانی
الاشکوری السلکوتی فی عام الف ... (۱).

(۱۵۰)

عبدالصمد خلعتبری

(۱۳۲۶ - ۱۳۸۰)

عبدالصمد بن اسماعیل خلعتبری در سال ۱۲۸۷ خورشیدی در لیماک
تنکابن متولد گردید، تحصیلات ابتدائی ودبیرستان را در شهسوار طی نمود
ویدانشگاه حقوق تهران راه یافت. باخذ لیسانس نائل گردید بوکالت دادگستری
مشغول شد.

در سال ۱۳۲۹ خورشیدی روزنامه^(۲) شهسوار بمدیریت او انتشار یافت
و مدت دو سال روزنامه منتشر میگردید که بعلی تعطیل شد.

در سال ۱۳۳۹ خورشیدی مریض گردید. ومرضش شدت کرد اطباء بدو
توصیه نمودند که برای معالجه به سویس برود، اوائل مرداد برای معالجه بژنو
رفت در فرودگاه ژنو حالش وخیم گشت او را به بیمارستان منتقل نمودند معالجه
موثر نگردید در ۱۳ مرداد ۱۳۳۹ خورشیدی موافق با چهارشنبه دهم صفر در
بیمارستان وفات کرد ودر ژنو بخاک سپرده شد.

از او عقبی بجا نمانده، از آثارش

۱ - بیاد بیست ونهمین سال انتحار محمد ولیخان خلعتبری^(۳).

(۱) احوال و آثار خوشنویسان: ۱۱۰۲.

(۲) فهرست روزنامه های فارسی: ۱۳۵ بشماره ۸۱۳.

(۳) در سال ۱۳۲۳ خورشیدی در تهران در ۲۴ صفحه بچاپ رسید.

۲ - تاریخ مختصر زندگانی و خدمات محمد ولیخان سپهسالار تنکابنی با
یاداشتهای شخصی او^(۱).

(۱۵۱)

شیخ عبدالصمد بی بالانی

(حدود ۱۳۰۰ - قبل از ۱۳۷۰)

شیخ عبدالصمد اشکوری بی بالانی در اشکور علیا متولد گردید ادبیات
عربی و منطق را در مدارس گیلان تحصیل نمود و به نجف اشرف عزیمت کرد
مدارج عالییه را در نجف اشرف طی و از فقه مرحوم سید محمد کاظم طباطبائی
یزدی (متوفی ۱۳۳۷) و فقه و اصول شیخ شعبان گیلانی (متوفی ۱۳۴۸) بهرمنند
و به اخذ اجازه اجتهاد نائل گردید، و حدود ۱۳۴۰ به اشکور بازگشت بتدریس
و تعلیم پرداخت و سالها زحمت و کوشش نمود سرانجام از آن محیط دلسرد
و مجدداً به نجف اشرف رفت و در نجف تعلیم و تعلم را پیشه خود ساخت و قبل
از ۱۳۷۰ ق وفات نمود و در همان ارض مقدس بخاک سپرده شد.

(۱۵۲)

عبدالصمد اشکوری

(ق ۱۳)

عبدالصمد بن جعفر قلی بیك اشکوری، از فضلا و خوشنویسان قرن سیزدهم

(۱) در سال ۱۳۲۸ خورشیدی در تهران در ۱۹۴ صفحه چاپ گردید. مؤلفین کتب چاپی: ۸۶۰/۳
این کتاب مجدداً در سال ۱۳۶۲ خ در ۲۷۵ صفحه با اهتمام محمود تفضلی با اضافات منتشر گردید.

بوده.

کتاب اوصاف الاشراف خواجه نصیر الدین طوسی و کتاب سیر وسلوک را در ۱۲ جمادی الثانی ۱۲۸۹ بدستور میرزا احمد خان منجم باشی حاکم الملک استنساخ و به طرز زیبایی دو صفحه اول را تذهیب نموده است^(۱).

(۱۵۳)

سید عبدالصمد سیاورسی

(ق ۱۳)

سید عبدالصمد سیاورسی از مدرسین و دانشمندان تنکابن بوده، سالها فقه و اصول در مدرسه علمیه سیاورس تدریس میکرد و عده زیادی نزد او تلمذ نمودند. بیش از این حالات او اطلاع حاصل نگردید.

(۱۵۴)

سید عبدالصمد مؤمنی

(۱۳۹۷-۰۰۰)

سید عبدالصمد مؤمنی در نواحی شهبوار متولد گردید. و در قم تحصیلات عالی را طی کرده و از شاگردان شیخ عبدالکریم حائری بوده. نامبرده در عداد علماء و دانشمندان و محققین تنکابن و در کرج کله تنکابن سکونت داشته.

فرزندش سید عبدالوهاب از خطباء و معاریف تنکابن است.

(۱) عین نسخه در کتابخانه ملی ملک در تهران میباشد به فهرست کتابخانه ملی ملک: ۶۴/۵ مراجعه گردد.

(۱۵۵)

سید عبدالعظیم تنکابنی

(ق ۱۳)

سید عبدالعظیم بن میر عطاء الله حسینی تنکابنی از علماء جلیل القدر
وساکن منطقه کلارآباد تنکابن میباشد^(۱)

(۱۵۶)

شیخ عبدالعلی صدر العلماء (طالقانی)

(۱۲۲۰ - ۱۳۳۳)

شیخ عبدالعلی صدر العلماء فرزند ابوالقاسم در روستای مرجان طالقان
متولد گردید، مقدمات و قسمتی از سطوح را در زادگاه خود فراگرفت و راهی
تنکابن شد، سالها در مدرسه علمیه سلیمان آباد نزد میرزا محمد تنکابنی
صاحب قصص، تلمذ نمود، تا آنکه بمقام اجتهاد نائل و میرزا محمد تنکابنی
باجتهاد او تصریح نمود.

دارای تالیفاتی است از جمله:

کفایة المؤمنین، که در فقه استدلالی است.

نامبرده داماد میرزا محمد تنکابنی و پدر دانشمند جلیل حاج شیخ محمد

صادق صدر الشریعه است.

در نسبنامه دودمان علامه تنکابنی / ۲۳۲ مینویسد:

(۱) نگارنده فترکیبی سندی که نامبرده آنرا تأیید نموده نزد آقای ابراهیم واعظی نویسنده کتاب تاریخ
تنکابن ملاحظه نمودم.

او کتاب قصص العلماء تألیف استاد خود (میرزا محمد مجتهد) را یکسال بعد از وفات او در تهران با کمک آخوند ملا الله وردی کسرکبودی و آقای محمد حسین فرزند کربلائی نصر الله گورانی [در سال ۱۳۰۳] بچاپ رسانید.

صدر العلماء پائیز وزمستان و بهار را در تنکابن و تابستان را در زادگاه خود مرجان میگذرانید سرانجام به سال ۱۳۳۳ در مرجان هنگام بجا آوردن نماز شام در موقع سجود در اثر سکنه درگذشت و در مرجان دفن شد. تاریخ تولد و وفات نامبرده را نگارنده از کتاب نسبنامه دودمان علامه تنکابنی نقل نموده و العهده علی المؤلف.

(۱۵۷)

سید عبدالغنی حسینی اشکوری

(۱۳۳۲ - ۰۰۰)

سید عبدالغنی بن حسین بن میر عباس بن میر محمد علی بن میر طاهر حسینی اشکوری نجفی متخلص به (میر حسینی) در قریه (رود برك) اشکور متولد گردید، سواد فارسی و قرآن را در زادگاه خود فراگرفت و سپس وارد مدرسه روحانیه رودسر گردید و مدت سه سال در آن مدرسه مقدمات را تحصیل نمود.

در سال ۱۳۶۹ ق به نجف اشرف رهسپار گردید، شرح لمعه را نزد حاج شیخ علی اصغر اراکی و مکاسب و رسائل را نزد سید احمد اشکوری (سابق الذکر) و کفایه را نزد میرزا جواد تبریزی و ایازی مازندرانی تحصیل نمود و از بحث خارج آیات عظام سید احمد اشکوری و سید محسن طباطبائی حکیم و سید محمود شاهرودی و سید ابوالقاسم موسوی خوئی بهره مند گردید و در سال ۱۳۹۲ به قم مهاجرت نمود و از بحث آیات عظام نجفی مرعشی و گلپایگانی مستفیض گردید.

دارای اجازات متعدده امور حسبه وروایت از جمله از علامه شیخ آقا بزرگ
 طهرانی و آیه الله العظمی نجفی مرعشی میباشد.
 از آثار او دیوان شعر بفارسی در مدائح و مراثی اهل بیت بنام زمزمه حسینی
 است که در سال ۱۳۷۰ خورشیدی در قم بچاپ رسیده و در مقدمه شرح حال
 ناظم میباشد.

(۱۵۸)

آقا عبدالکریم مرشد

(۱۲۳۵ - ۰۰۰)

عبدالکریم بن محمد بن محسن مرشدی (مرشد) تنکابنی در تنکابن متولد
 گردید، تحصیلات عالیہ را در اصفهان و کربلا و نجف طی نمود و پس از آنکه
 بمقام اجتهاد نائل شد به موطن بازگشت. مدرسه‌ای در قریه گلستان دو هزار
 تاسیس نمود، تا اواخر قرن چهاردهم این مدرسه معمور بوده و عده زیادی در
 این مدرسه مقدمات و سطوح را تحصیل و تدریس نمودند.
 نگارنده کتاب فقهی را در شهبوار ملاحظه نمودم که در سال ۱۲۳۳ یکی از
 شاگردان این مدرسه کتابرا استنساخ نموده و محصل بودنش را در این مدرسه
 تصریح کرده بود.

مؤلف نضره الناظرین مینویسد:

پدر نامبرده و مترجم و فرزندش از علماء تنکابن بودند.

ترجمه اش در نسبنامه دودمان علامه تنکابنی / ۲۱۲ ذکر شده است.

(۱۵۹)

مولا عبدالوهاب اشکوری

(ق ۱۰)

مولا عبدالوهاب بن پيله فقيه اشکوری از فقهاء و علماء این منطقه است که در لاهیجان سکونت داشته.

قطب الدین محمد بن شیخ علی بن عبدالوهاب لاهیجی اشکوری در کتاب محبوب القلوب مینویسد:

سید علی (بن سید محمد یمنی) بسبب مرافقت و موافقتی که با نیاکانم یافته بود یگانه دختر خود را «سیده فاطمه» را بعقد جدم مولانا عبدالوهاب بن پيله فقيه که مردی فقيه و پارسا بود در آورد ... سپس پدرم شیخ علی از آن سیده جلیله متولد شد و پدرش مولانا عبدالوهاب در صغر سن او وفات یافت (۱) ...
فوتش اواخر قرن دهم اتفاق افتاد.

(۱۶۰)

عدل الملوك خلعتبری

(ق ۱۴)

بانو عدل الملوك خلعتبری از زنان سخنور و از خاندان خلعتبری تنکابن میباشد، نامبرده گویا خواهر عادل خلعتبری (سرپرست انجمن دانشوران) است.

قطعه زیر نمونه‌ای از شعر او است که در رثای پروین اعتصامی سروده.
 رفت پروین از جهان روح خرد افسرده شد
 غنچه دانش زهجرش تا ابد پژمرده شد
 نکته سنجی بود دانا و خردمند بزرگ
 زین سبب قلب همه عشاق او آزرده شد
 ای بسا درّ و گهر کز طبع پروین سفته گشت
 ای بسا شهد و شکر کز شعر پروین خورده شد
 باید آخر پر بگیرد ز آسمان بالا شود
 طایر قدسی که روزی ز آسمان آورده شد
 می‌نشاید گفت (پروین) مرد وزیر خاک رفت
 زآنکه یاد او بدست جان و دل بسپرد شد
 نام او بر لوح دانش تا ابد منقوش باد
 گرچه نقش او ز لوح زندگی بسترده شد^(۱).

(۱۶۱)

آخوند ملا عطاء الله مرشدی

(ق ۱۳ - ۱۲۶۵)

ملا عطاء الله (ملقب به آقا بزرگ) فرزند محمد مرشدی اوائل قرن سیزدهم در تنکابن متولد گردید، تحصیلات مقدماتی را در مدارس علمیه تنکابن آغاز و سپس به قزوین عزیمت نمود و سطوح عالی را در قزوین تحصیل نموده به

اصفهان رفت، مدت کوتاهی در اصفهان به تحصیل اشتغال داشت و به نجف اشرف مشرف گردید. در نجف از بحث شیخ علی کاشف الغطاء و شیخ محمد حسن صاحب جواهر استفاده شایان نمود.

قبل از ۱۲۵۰ به موطن بازگشت، بتدریس وحل وفصل امورات عامه پرداخت.

مؤلف نضرة الناظرین او را در شمار علماء تنکابن محسوب داشته، او را جزء مرحومین محسوب نموده پس بنا بر این قبل از سال ۱۲۸۷ وفات نموده.

در کتاب نسبنامه علامه تنکابنی / ۲۱۶ مینویسد:

آقا میرزا موسی حکیمباشی نوه دختری ایشان در باره ماده تاریخ وفات پدر بزرگ مادری خود چنین نوشته است:

«خداوند فضل وکمال، عدن مکان، آقا عطاء الله بن آقا محمد مرشد

ملقب به ملا آقا بزرگ اعلی الله مقامه فی فرادیس الجنان»

ملا آقا بزرگ مرشد وفاضل در این سرا

اندر نسب بمادریم بدنیا مرا

ناگه دچار شد بقاضا واز قدر

آخر رسید عمر بفرمان داورا

معروف فضل وشهره آفاق آن زمان

مشهور علم وکامل وعامل مصدرا

در سال غین ودادگر سین هم زهاء

از هجرت محمد خاتم پیامبرا

فردوس را مقام به خلد برین مکین

نزد علی، ولی خداوند کوثرا

(۱۶۲)

ملا علی کشکوئی

(حدود ۱۲۲۵ - حدود ۱۳۰۰)

ملا علی بن اسماعیل بن محمد علی کشکوئی، از فضلاء و دانشمندان تنکابن بوده، نگارنده از خصوصیات زندگی و میزان تحصیلات او اطلاع حاصل نکردم ولی آنطوریکه اعقابش برایم نقل نمودند مترجم از دانشمندان و مشاهیر تنکابن بوده.

شرح حال پدر و فرزندش در محلش نقل شد.

(۱۶۳)

ملا علی اشکوری

(۱۳۴۵-۰۰۰)

آخوند ملا علی اشکوری تملی فرزند میرزا احمد، در تمل اشکور متولد گردید مقدمات و قسمتی از سطوح را در مدارس علمیه تنکابن فراگرفت سپس به قزوین رفت و مدتی در آنجا تحصیل نمود و بعداً به نجف اشرف عزیمت نمود و مدارج عالییه را در نزد بزرگان عصر طیّ و به تنکابن بازگشت به افاضه و ترویج احکام اشتغال ورزید. و خدمات شایانی نمود.

حدود ۱۳۴۵ در تنکابن وفات کرد.

دارای فرزندان بنامهای یوسف و مسیح و اسحق و ابراهیم و حسن و ابوالفضل و غیره بوده. که اکنون بازماندگانش دارای نام خانوادگی شریعتی و در شهسوار و نواحی آن سکونت دارند.

در رمضان ۱۳۱۳ نائب الصدر مؤلف طرائق الحقائق با او ملاقات نموده و این ملاقات که در قریه خوبان زرگاه بوده در طرائق الحقائق: ۶۲۹/۳ ذکر گردیده است.

(۱۶۴)

ملا علی کشکوئی

(حدود ۱۳۰۵ - ۱۳۶۰)

ملا علی بن علی اکبر بن اسماعیل بن محمد علی کشکوئی، تحصیلات مقدماتی را در مدارس علمیه تنکابن بسرپرستی پدرش که از فضلا و دانشمندان بوده طی نموده و به قزوین رفت و به تحصیلات عالی مشغول گردید، در اثر اغتشاشات و هرج و مرج داخلی از تحصیل دست برداشت به موطن بازگشت، به تدریس و تبلیغ مشغول شد و در حدود پنجاه و پنج سالگی در کشکو وفات یافت اکنون اعقابش در تنکابن هستند.

(۱۶۵)

ملا علی تارك محله

(۰۰۰ - حدود ۱۳۳۵)

ملا علی تارك محله‌ای از علماء قرن چهاردهم و در کرات کوتی تنکابن سکونت داشته.

مؤلف طرائق الحقائق نائب الصدر در جلد سوم کتاب مزبور شرح مسافرت خود را به گیلان و تنکابن ذکر نموده در صفحه ۶۲۰ مینویسد:

سه شنبه بیست و دوم «شعبان ۱۳۱۳» جناب آخوند ملا علی تارك محله بملاقات آمد. در مراتب فقه و اصول زحمتی کشیده و از حجة الاسلام حاجی ملا محمد اشرفی مازندرانی پروانه قضاوت دارد و این اوقات ترك تارك محله گفته و در قریه کرات کوتی ساکن

شده، بفتح کاف تازی برون کلات بلغت تنکابن درخت پر خار را گویند که بعربی ضرنوب باشد، از خرم آباد تا آنجا یکفرسخ بیشتر است.

اعقابش از اهل فضل و دانش و بنام خانوادگی دادرس اشتهار دارند.

(۱۶۶)

ملا علی تنکابنی

(ق ۱۳ - بعد از ۱۲۶۶)

ملا علی تنکابنی از علماء و دانشمندان و مدرسین فاضل بوده. یکی از شاگردانش بنام شیخ جعفر جیلانی در آخر نسخه‌ای از کتاب لغت که در تاریخ دو شنبه ۲۴ محرم ۱۲۶۶ باتمام رسانده بشاگردی خود در نزد او تصریح مینماید^(۱). وفاتش بعد از این تاریخ میباشد.

(۱۶۷)

شیخ علی تنکابنی

(متولد حدود ۱۲۲۰ متوفی ۱۲۸۶)

شیخ علی تنکابنی در تنکابن متولد گردید و مقدمات را زادگاهش فراگرفت حدود ۱۲۴۰ به رشت عزیمت نمود و قریب به چهار سال در مدارس رشت به

تحصیل پرداخت و سپس به اصفهان عزیمت و تا اواسط قرن سیزدهم در اصفهان نزد حجة الاسلام شفتی و حاجی کرباسی و دیگران به تحصیل منقول و معقول پرداخت و سپس به تدریس مشغول گردید.

برخی از کتابهای فلسفی و فقهی را هنگام تحصیل استنساخ نموده است که قسمتی از آنها در کتابخانه آستان قدس رضوی است.

احتمالاً نامبرده غیر از ملا علی تنکابنی مذکور بشماره ۱۶۶ است.

(۱۶۸)

سید علی تنکابنی قزوینی^(۱)

(حدود ۱۳۱۰ - بعد از ۱۳۵۸)

سید علی تنکابنی قزوینی در تنکابن متولد گردید پس از فراگرفتن مقدمات و سطوح به تحصیل معقول همت گماشت و از مدرسین عرفان و حکمت بشمار میرفته، بر بعضی از کتب عرفان و حکمت حواشی نگاشته است.

برخی از رساله‌هاییکه در سال ۱۳۵۸ (در فلسفه و عرفان است) استنساخ نموده در کتابخانه ملک میباشد^(۲).

(۱۶۹)

سید علی تنکابنی

(۰۰۰ - بعد از ۱۲۱۶)

سید علی تنکابنی شهیر به هندی از فضلا و دانشمندان قرن دوازدهم و سیزدهم و از شاگردان وحید بهبهانی و فرزندش آقا محمد علی کرمانشاهی

(۱) محل اقامتش در قزوین بوده و بدان جهت به تنکابنی قزوینی اشتباه داشته است.

(۲) فهرست نسخه‌های کتابخانه ملی ملک: ۲۲۳/۵.

(متوفی ۱۲۱۶) بوده.

کتاب «منع المنع من الجمع بین الفاطمیین» را که در فرعی از فروع نکاح و عربی است استادش آقا محمدعلی بدر خواست نامبرده تألیف و در مقدمه اش مینویسد:

... قد التمس منی بعضی ساده الفضلاء وفضلاء الساده ...

تاریخ اتمام کتاب را بدین صورت یاد نموده است:

اواسط ثلث الثالث من العشر الخامس من الثلث الاول من الربع

الرابع من العشر الثالث من العشر الثاني من الف الثاني^(۱).

کتاب مزبور عمدتاً رد بر صاحب حدائق است^(۲).

(۱۷۰)

سید علی اشکوری

(۱۳۱۹ - ۱۳۹۸)

سید علی بن حسن بن علی حسینی اشکوری، در نجف اشرف متولد گردید. دوره ابتدائی را در مدرسه علوی ایرانی به سرپرستی پدرش که از علماء و معاریف نجف اشرف بود گذرانید. سپس به تحصیل مقدمات و ادبیات پرداخت. سطوح عالیہ را نزد علامه شیخ عبدالحسین رشتی تلمذ نمود و بدرس خارج شیخ شعبان جیلانی و آقا ضیاء اراکی حضور یافت و تافوت شخص اخیر الذکر ملازم درسش بود و مدارج عالیہ را طی کرد. نامبرده با مرحوم والد دوستی و الفت داشت و کراً محضرش را درک نمود

(۱) عین نسخه در کتابخانه دانشکده الهیات بشماره ۸۲۸ میباشد. فهرست کتابخانه دانشکده الهیات: ۲۲/۲.

(۲) جهت مزید اطلاع به الذریعه: ۱۳۷/۵ و ۱۴۸/۲۳. مراجعه گردد.

وبه این جانب محبت و مهربانی مینمود.

آنچه بیاد دارم آن مرحوم شبها پس از نماز و مغرب و عشاء در مقبره مرحوم سید حسین اشکوری (مذکور) باتفاق فضلاء از جمله شیخ محمد مهدوی لاهیجی و حاج حسین آقا کفائی خراسانی و سید جواد اشکوری و اخوان مرعشی اجتماع مینمودند و بعضی از شبها که با مرحوم و آلد در آن جلسه حضور میآفتم نامبردگان را غرق در بحث علمی فقه و اصول و حدیث و غیره مشاهده میکردم. در این سنوات اخیر که نگارنده پیوسته ملازم شیخ بزرگوار علامه شیخ محمد مهدوی لاهیجی بودم بانامبرده و مرحوم سید محمد جعفر امام شوشتری و مرحوم مؤمنی دزفولی و تنی چند از فضلا بعد از نماز مغرب و عشاء در صحن مقدس علوی در مقابل مقبره حاجی نوری تا دو ساعت بعد از مغرب اجتماع مینمودند و کما فی السابق مباحث علمی و فروع فقهی بین آنان طرح میگردد و سپس متفرق میشدند.

آن مرحوم را دائم الذکر، فردی متین و متدین بتمام معنی مشاهده کردم، نسبت به خاندان عصمت عشق میورزید و در هنگام استماع مصیبت بی اختیار اشکش جاری بود، و در مدت معاشرت او از مکروهی مشاهده نکردم. در سال ۱۳۹۶ به قم مهاجرت کرد و در بعد از ظهر پنجشنبه ۱۵ ذیحجه الحرام ۱۳۹۸ وفات کرد و در روز جمعه در قبرستان بقیع قم (نزدیکی مسجد جمکران) بخاک سپرده شد^(۱).

از آثارش: تقریرات بحث استادش آقا ضیاء اراکی است.

دارای سه پسر بنامهای سید احمد حسینی و سید نور الدین و سید محمد رضا میباشد.

(۱) فوت آن مرحوم مصادف با انقلاب و تظاهرات عظیم مردم بر علیه شاه بود و در قم از طرف حکومت نظامی هرگونه اجتماع و تشییع ممنوع اعلام شده بود لذا برای آن مرحوم هیچگونه تشییعی برگزار نگردید و حتی آنکه جنازه آن مرحوم جهت زیارت دادن حضرت معصومه به حرم نبردند و با ماشین جنازه را با اصرار آقای سید احمد فرزندش از کنار صحن مقدس عبور دادند و بقبرستان بردند در حالیکه فقط افراد معدودی همراه جنازه بودند او را بخاک سپردند.

سید احمد حسینی در کتاب تراجم الرجال: ۹۶ ترجمه پدرش را ذکر نموده است.

(۱۷۱)

سید علی تنکابنی

(حدود ۱۲۸۷ - ۱۳۶۲)

سید علی بن حسن بن محمد بن محمد اول بن حسین بن عزیز بن عظیم بن میر محمد مومن حسینی تنکابنی. در نجف آباد اصفهان متولد گردید ادبیات و سطوح را نزد دانشمندان آن محیط تحصیل نمود.

در سال ۱۳۰۹ جهت کسب مقامات عالی به نجف اشرف عزیمت کرد و در نزد دانشمندان و مدرسین به فراگرفتن علوم دینه پرداخت و چون بمقام اجتهاد نائل گردید از اساتیدش مجاز و به اصفهان رفت و در مدرسه صدر بتدریس پرداخت.

عده زیادی از بزرگان از محضرش بهرمنند شدند.

در ۱۳ صفر ۱۳۶۲ در اصفهان وفات کرد.

دارای تالیفاتی است از جمله آنها حاشیه ایست بر حاشیه آقا ضیاء عراقی بر کفایه.

فرزندش سید جلال الدین پس از فوت پدرش جانشین او گردید^(۱).

(۱۷۲)

علی دوهزاری تنکابنی

(۰۰۰ — بعد از ۱۲۴۷)

(۱) نهایة البشر: ۱۳۸۲.

علی بن ابراهیم بن محمد شفیع تنکابنی (دو هزاری) از علماء و دانشمندان قرن سیزدهم بعضی از کتابهای علمی را جهت خود در سنوات ۱۲۴۴ الی ۱۲۴۷ استنساخ نموده عین نسخه‌ها در نزد خانواده‌اش در گلستان دو هزار میباشد^(۱).

(۱۷۳)

مولی علی تنکابنی

(ق ۱۱)

مولی علی بن مولی فقیه حسن تنکابنی از فقهاء و دانشمندان قرن یازدهم میباشد تعلیقات و حواشی از نامبرده ملاحظه شد که حاکی بر دانش و اطلاع و فضلش بوده.

باحتمال ضعیف باملا علی بن حسن تنکابنی (آتی الذکر بشماره ۱۷۴) متحد و یکی باشد هرچند در بعضی از اوراق نامبرده پدرش را (مولی فقیه حسن تنکابنی) ذکر نموده و مولی علی بن حسن (آتی الذکر بشماره ۱۷۴) پدرش را فقط (حسن) یاد کرده چون مترجم ما اوائل قرن یازدهم و مولی علی بن حسن آتی الذکر هم در اواخر قرن دهم و اوائل قرن یازدهم بوده لذا این احتمال داده شد (والله العالم).

(۱۷۴)

ملا علی تنکابنی

(۰۰۰ - ۰۰۰)

ملا علی بن حسن تنکابنی حدود ۹۵۰ ق در تنکابن متولد گردید تحصیلات ابتدائیه در زادگاه خود فراگرفت وانگاه به قزوین که در آن عصر یکی از مراکز مهم علمی و پایتخت سلطنت طهماسب صفوی بوده عزیمت نمود به تحصیل و سپس به تدریس پرداخت پس از چندی مجدداً به موطن بازگشت به تدریس و تعلیم پرداخت. در ایام تحصیل و اقامتش در قزوین چهار مقاله عروسی را روز پنجشنبه ۲۱ ع ۹۸۲۱ استنساخ و یادداشت‌هایی بر آن درج کرده است.^(۱)

(۱۷۵)

شیخ علی رود بارکی

(۰۰۰ - حدود ۱۳۷۰)

شیخ علی رود بارکی از فضلا و دانشمندان در اشکور متولد، مقدمات را در مدارس علمیه تنکابن تحصیل نمود. وبه عتبات رفت و مدارج عالی را طی به موطن بازگشت و تا حین وفات بقضاء حوائج عامه اشتغال داشت.

(۱۷۶)

شیخ علی اشکوری لاهیجی

(ق ۱۱)

شیخ علی بن عبدالوهاب بن پيله فقيه اشکوری لاهیجی از دانشمندان و علماء نیمه قرن دهم و اوائل قرن یازدهم بوده.

فرزندش قطب الدین محمد در خاتمه محبوب القلوب مینویسد:

سپس پدرم شیخ مولانا علی از آن سیده جلیله (سیده فاطمه دختر سید

علی بن سید محمد یمنی) متولد شد و پدرش مولا عبدالوهاب در صغر سن او وفات یافت و شیخ مولانا علی بهمت و تربیت مادر اعلی درجات علم و عمل نائل آمد و جامع علوم معقول و منقول گردید و شیخ الاسلام لاهیجان شد و مرجعیت امور مسلمین یافت و وصیت دانش و کمالات او در بلاد گیلان بلکه در تمامی ایران منتشر گشت... تا آنکه پدرم دختر شیخ المشایخ عصر و خلاصه المنجمین زمان شیخ اسماعیل - متولی مرقد مطهر منور شیخ الاولیاء والاتقیاء «شیخ رضا کیا» را که در نیم فرسخی طرف شرق بیرون شهر لاهیجان واقعست بحباله نکاح خود درآورد و چهار پسر از او بوجود آمد، و خود در یکی از سالهای وبائی فجأة در اثناء نماز صبح بدرود حیات گفت و سن او در آن هنگام تقریباً شصت و سه سال بود^(۱).

وفاتش حدود اواسط نیمه اول قرن یازدهم اتفاق افتاد.

(۱۷۷)

آقا علی مرشدی

(حدود ۱۲۹۰ - حدود ۱۳۵۰)

آقا علی بن محسن مرشدی از فضلاء و دانشمندان، در تنکابن متولد گردید مقدمات را در تنکابن و مدارج عالیه را در اصفهان و نجف تحصیل نمود و به موطن بازگشت.

نامبرده سالها به حلّ و فصل امورات عامه اشتغال داشته و در تنکابن وفات کرد.

(۱۷۸)

شیخ علی طبرستانی

(۱۳۱۶ - ۱۴۱۰)

شیخ علی بن محمد میرزا بن حسن بن یوسف طبرستانی بلده‌ای در بلده قلعه گردن تنکابن متولد گردید خواندن و نوشتن را در زادگاه خود فراگرفت و در هشت سالگی در معیت پدر خود به نجف اشرف مشرف گردید و به تحصیل مقدمات مشغول شد و با پدر به موطن مراجعت نمود و در مدرسه علمیه تنکابن به تحصیل همت گماشت سپس به قزوین رفت و مدت دو سال در مدرسه پیغمبریه به تحصیل سطوح مشغول شد مجدداً به تنکابن بازگشت و نزد شیخ محمد حسین غریب در رامسر به تحصیل سطوح فقه و اصول پرداخت و آنگاه به قم مهاجرت نمود و سطوح عالیّه را فراگرفت و از بحوث خارج حاج شیخ عبدالکریم حائری و شیخ محمد تقی بافقی و سلطان العلماء اراکی صاحب حاشیه استفاده شایان نموده و از طرف حائری جهت ترویج به اراک (عراق عجم) عزیمت نمود و مدت شش سال و اندی در آن شهر به ترویج و امورات دینی پرداخت و پس از فوت پدرش به زادگاه خود مراجعت نمود بعد از مدتی اقامت به مکه مشرف گردید. در مراجعت از حج در قم اقامت نمود و بدستور بعضی از مراجع به صحنه کرمانشاه رفت و مدت یکسال در آنجا مقیم و بنا بتقاضای عده‌ای از مومنین مجدداً به موطن بازگشت و به حل و فصل امورات عامه و ترویج پرداخت.

از آثار او:

حاشیه بر اصول الاستنباط (در اصول فقه) و حواشی متفرقه بر کتب فقهیه

و اصول.

دارای فرزندان با کمال و مهذب میباشد.

نگارنده در بیستم جمادی الثانی ۱۴۰۷ او را در قلعه گردن ملاقت نمودم

و شرح حالش را از او استماع کردم.

اواخر شهریورماه ۱۳۶۸ فوت نمود و با اجلال واحترام بخاک سپرده شد. و پس از او همسرش وفات کرد.

(۱۷۹)

شیخ علی تنکابنی

(ق ۱۳)

علی بن محمد باقر تنکابنی، از علماء ودانشمندان بوده. نامبرده کتابی بنام مصباح السالکین را در ادعیه و ختومات تألیف نموده است. ودعاهائی را که از علماء شنیده وبدو اجازه داده‌اند ویا آنکه در کتب معتبره مشایخ مذکور است نقل نموده است^(۱).

(۱) الذریعه: ۱۰۹/۲۱ فهرست نسخه‌های خطی: ۱۱ و ۸۲۹/۱۲

نسخه‌ای از این کتاب ضمن مجموعه‌ای که تاریخ استنساخ بعضی از آنها بسال ۱۲۲۳ است در کتابخانه حسینه شوشترییای نجف اشرف میباشد.

آغاز:

الحمد لله سميع الدعاء جزيل العطاء سايب النعماء ورافع البلا ...

انجام:

... دعای صنمی قریش و مناجات خمسه عشر.

حسینیه شوشترییا واقع در کوچه سلام در محله عماره نجف اشرف بوده، کتابخانه در ضلع جنوبی حسینه قرار داشت، جمعاً حدود هشت هزار جلد کتابهای خطی و چاپی داشته، چون فهرست نسخه‌های خطی آن کامل و منظم نبود لذا تعداد نسخه‌ها تقریباً مشخص نمی‌گردید، ولی بعضی از نسخه‌ها منحصر بفرد و با ارزش بوده. ضمناً بعضی از کتابهای چاپی موجود در این خزانه قدیمی و کمیاب بود. ۹۲۰ نسخه خطی بقلم اسدالله اسماعیلیان و رضا استادی اجمالاً در نسخه‌های خطی: ۷۸۷/۱۱ معرفی گردیده.

در ایامی که نگارنده در نجف اشرف مشرف بودم متصدی کتابخانه مرحوم سید محمد علی امام شوشتری (متوفی ۱۴۱۲ در قم) فرزند سید احمد مشهور به سید آقا امام بود. این شخص در حفظ و حراست کتابها بسیار حریص بود نسخه‌های خطی را بدست مطالعه کننده نمیداد و چنانچه شخصی موقوف و یا یکی از معارف نسخه‌ای برای مطالعه محتاج میشد با شرایط بسیار سخت برای مدت کوتاهی در کتابخانه کتاب را در اختیار او قرار می‌داد.

بعد از سال ۱۲۲۳ وفات نمود.

(۱۸۰)

سید علی تنکابنی

(حدود ۱۲۱۰ - بعد از ۱۲۸۷)

سید علی بن میر محمد حسین آخوندی تنکابنی، در تنکابن متولد گردید و از سن هفت سالگی شروع بخواندن ادبیات و منطق و مقدمات نمود. و سپس

پس از آنکه در سال ۱۳۹۱ اجباراً به ایران مهاجرت کرد کلید کتابخانه را بدست شخصی بنام (مانع) که گویا کارگر حسینه بود سپردند آنهم نتوانست کتب نفیسه را سرقت کرد و بقیمت بخش فروخت اخیراً شنیدم این شخص حدود ۱۴۰۷ در اثر حادثه‌ای بدست اعوان صدام اعدام شد.

حجة الاسلام والمسلمین آقای حاج سید محمد صالح خراسان از فضلا و ثقات و معارف نجف اشرف در ۱۵ ذیقعدة الحرام ۱۴۱۲ در مؤسسه آل البیت در قم برایم نقل نمود:

طبق طرح خیابان کشی بسیاری از مدارس قدیمی و مساجد و مقابر در مسیر خرابی قرار گرفت و از بین رفت از جمله حسینیه شوشتریها و کتابخانه‌اش بوده. قبل از آنکه در مسیر قرار گیرد خیلی سعی نمودیم که شاید با تغییر نقشه این حسینیه و یا لااقل کتابخانه‌اش از نابودی مصون گردد. و به مسئولین امر در بغداد مراجعه کردیم و تعهد نمودیم که بهر کیفیتی که نقشه کتابخانه را بما بدهند ما آنرا بنا نماییم، در بغداد موافقت گردید مشروط بر اینکه استاندار نجف اشرف هم موافقت نماید. به استاندار نجف اشرف مراجعه کردیم استاندار موافقت نکرد، پس از اصرار زیاد قرار بر این شد که استاندار با وزرات کشور و اداره اوقاف تماس بگیرد و نتیجه را بما اعلام نماید. پس از چند روز جواب منفی داد، ما از او تقاضا نمودیم که چند روز بما مهلت دهد تا کتابها را به جای امنی منتقل نماییم قبول نمود ولی متأسفانه صبح روز بعد مشاهده کردیم آنچه که کتب نفیسه بود بسرقت بردند و کتابخانه را شب با بولدورز خراب و پوسیده بیل میکائیکی بقیه کتابها و آجرها و اوراق و هرچه بوده در کمپرسی قرار داده و کمپرسی‌ها محموله‌های خود را در میان صحرا تخلیه مینمودند، بدین کیفیت این کتابخانه نفیس از بین رفت و تمام نفائس او بسرقت رفت و مابقی در میان توده‌ای از خاکی و سنگ مدفون گردید.

و کم له من نظیر.

مقداری از سطوح را در مدارس محل تحصیل نمود و به قزوین رفت سطوح عالیه و معقول را در قزوین تحصیل کرد و به عتبات رفت در کربلا و نجف به تحصیل فقه و اصول پرداخت و به اجتهاد نائل شد به ایران بازگشت و در طهران سکونت گزید.

نامبرده در تهران به تدریس فقه و اصول و حکمت پرداخت و در تدریس فلسفه شهرت پیدا نمود.

مؤلف نضره الناظرین مینویسد:

السید علی نزیل الطهران عالم فاضل ماهر فی طریقه الصدریه ...

او دائی میرزا محمد تنکابنی مؤلف قصص العلماء است.

بعد از سال ۱۲۸۷ وفات کرد.

(۱۸۱)

سید علی تنکابنی

(۰۰۰ - بعد از ۱۲۵۵)

سید علی بن محمد حسین حسینی تنکابنی، از علماء و دانشمندان قرن سیزدهم و در هنگام تدریس کتاب قوانین را استنساخ نموده و تاریخ استنساخش ۱۲۴۰ می باشد^(۱).

و نیز وقفنامه ای بخط او بتاریخ ۱۲۵۵ در جلد اول و دوم من لا یحضره الفقیه در کتابخانه مدرسه فیضیه قم می باشد^(۲).

باحتمال قوی مترجم غیر از سید علی بن میر محمد حسین آخوندی تنکابنی دائی میرزا محمد تنکابنی (مذکور بشماره ۱۸۰) باشد.

(۱) فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه: ۲۰۹/۱.

(۲) فهرست مذکور: ۲۷۴/۱.

(۱۸۲)

ملا علی تنکابنی

(ق ۱۳)

ملا علی بن محمد حسین تنکابنی، از علماء و دانشمندان و دارای تالیفاتی است از جمله:

رساله من الواردات فی بعض الاسحار - فی انتقال النفوس فی مراتب المثال. عربی در ادعیه و اذکار و غیره میباشد^(۱).

تاریخ تألف مشخص نگردید ولی از نوع ورق و کتابت مربوط به قرن سیزدهم میباشد.

(۱۸۳)

ملا علی آقا طالقانی

(حدود ۱۲۸۰ - ۱۳۴۴)

ملا علی آقا بن ملا مومن طالقانی از دانشمندان ساکن تنکابن و از معارف عصر خود بوده و در ذیران طالقان متولد گردید.

در جلد سوم طرائق الحقائق / ۶۲۳ چنین ذکر شده:

جناب مستطاب عمده العلماء آقا ملا علی آقا ولد صالح جناب ملا مؤمن طالقانی سن شریفش سی سال، نصف عمر را در تحصیل علوم ادبیه و منقول و معقول صرف نموده و بصحبت بسیاری از ارباب حال و صاحبان

(۱) عین نسخه بخط مؤلف در ضمن مجموعه بنماره ۵۹۰۸ دانشگاه تهران میباشد. فهرست نسخه‌های

فضل و کمال رسیده و در حدیث و سخن و وعظ منبری قادر و در گفتار و نظم تواناست. چون بر حسب تقدیر تنکابن آمده از مخدرات آن دیار بعقد نکاح در آورده ساکن ناحیه یارگردید و برای خاطر جناب منتصر السلطنه دام اقباله در مسجد خرم آباد ایام ماه مبارک را وعظ ولیالی را در لنگر صحبت مستفیض مینمود و انسی حاصل گردید و بطریقه ولویه علویه رحمتیه واصل و لقب مقصود علی دارد ...

از عبارات فوق چنین استفاده میگردد که نامبرده در سلك عرفا بوده و از مشایخ طریقه رحمت الهی محسوب میگردد. البته این ملاقات با صاحب طرائق در رمضان ۱۳۱۳ در تنکابن میباشد. وفاتش در سال ۱۳۴۴ ق اتفاق افتاد در مقبره ایوان بقعه سید ابوالحسن کیا مدفون است.

مؤلف کتاب لنگا در کتاب مزبور صفحه ۱۴۶ مینویسد:

او سر سلسله خاندان مولانا است و زادگاهش روستای طالقان بوده حدود ۱۲۹۰ ق به لنگا تنکابن مهاجرت نمود، لقب مولانا را در شرفیابی که بحضور ناصر الدین شاه در سفر کلار دشت حاصل نمود و در خانواده روحانی متولد و تا پنج پشت از اباء واجدادش روحانی بودند. تحصیلاتش در مشهد و نجف و تهران بوده و در سلك فقراء در آمده و به رحمت علیشاه و سپس به معصوم علیشاه سر سپرد و در اینراه زحمت بسیار کشید و مدارجی را طی نمود. رسائل متعددی در علوم فقه و حکمت و بدیع و قافیه و معانی تصنیف نموده و در شمار شعرا و به (مقصود) تخلص مینمود.

(۱۸۴)

شیخ علی اصغر بهاری

(ق ۱۴)

شیخ علی اصغر بهاری از علماء و دانشمندان تنکابن در قرن معاصر بوده از خصوصیات زندگی او نگارنده اطلاعی حاصل نکردم.

(۱۸۵)

علی اصغر یوسفی نیا

(۱۳۶۱ - ۲۰۰۰)

علی اصغر بن حیدر یوسفی نیا، در روستای گل کوه از دهستان لنگای تنکابن بدنیا آمد، دوران تحصیل را در مدرسه آن خطه گذرانده، سپس به خدمت فرهنگ درآمد و سرانجام از خدمت کناره گیری کرد و به تحقیق و تتبع در تاریخ و جغرافیای تنکابن مشغول گردید. و الحق زحمت فراوان کشیده و در این راه سعی بلیغ نمود، از تالیفات او دو کتاب بنامهای:

۱- لنگا - چاپ ۱۳۵۶ خ.

۲- تاریخ تنکابن که جامعترین تاریخ این خطه تاکنون نوشته شده است. در سال ۱۳۷۰ خ چاپ و منتشر شده

تالیفات دیگری مخطوط دارد که تاکنون چاپ و منتشر نشده است. (شرح حال نامبرده در پشت جلد تاریخ تنکابن ذکر شده است).

(۱۸۶)

شیخ علی اکبر طلوعی

(۱۳۵۴ - ۱۳۰۴)

شیخ علی اکبر بن علی اکبر طلوعی اشکوری در اشکور متولد گردید، از کودکی شوق و علاقه فراوانی به تحصیل داشت ولی عدم امکانات مادی او را از

تحصیل محروم کرده بود، با این همه در اوان کودکی خواندن و نوشتن را فراگرفت و به کار مشغول گردید و در ضمن ادبیات فارسی را بخوبی یادگرفت در سن ۲۲ سالگی (سال ۱۳۲۶) وارد مدرسه علمیه گردید و با شوقی تمام به تحصیل مقدمات و ادبیات عربی پرداخت پس از مدتی به رامسر رفت و وارد مدرسه علمیه مرحوم شیخ محمد حسین تنکابنی غریب (مذکور در بزرگان رامسر) شد و ادبیات را تکمیل و قسمتی از سطوح را هم در آنجا تحصیل نمود. شیخ محمد داوری معروف به کربلائی شیخ که از نوحه خوانان رامسر و سالیانی با علماء و خطباء محشور بود (متوفی ۱۳۹۲) برایم نقل کرد:

طلوعی چند سالی که در مدرسه علمیه شیخ حسین بود شبانه روز اوقات خود را صرف تحصیل میکرد و بجز برای کارهای ضروری از حجره اش خارج نمیگردید و با طلاب هم حشری نداشت.

در سال ۱۳۳۳ به قزوین عزیمت نمود و سطوح را در قزوین تکمیل کرد و سپس به طهران رفت مدتی در طهران به تحصیل حکمت و ریاضیات و فقه و اصول و تفسیر و عرفان پرداخت انگاه به قم عزیمت کرد. چندی درس مرحوم حاج شیخ عبدالکریم را درک نموده در سال ۱۳۴۶ به نجف اشرف عزیمت نمود، در نجف مدت سه سال از بحث اصول و فقه آیات عظام با الاخص میرزا محمد حسین نائینی متوفی (۱۳۵۵) و آقا ضیاء عراقی استفاده شایان نموده و از آنها اجازه اجتهاد تحصیل کرد و در سال ۱۳۴۸ به اشکور بازگشت.

علامه حاج شیخ محمد مهدوی لاهیجی برایم نقل نمود:
طلوعی در نجف از طلاب مجتهد و فاضل بوده یک روز قبل از بازگشت به ایران او را در صحن مشاهده کردم در مقابل حرم مطهر نشسته و زانوها را در بغل گرفته اشعاری زمزمه میکند و گریه میکند روز بعد با ما تودیع کرد و به اشکور بازگشت.

او فردی جامع و عارفی فانی و عالمی عامل بود.
در رحیم آباد اشکور سکونت نمود و شهرت کسب کرد و مرجع خواص و عوام گردید. سرانجام در اثر کسالت به رودسر منتقل گردید.

روز جمعه دوم رمضان ۱۳۵۴ مطابق ۷ آذر ۱۳۱۴ در رودسر وفات کرد و جنازه او برحسب وصیتش در مقبره‌ای که خود در رحیم آباد قبلاً تهیه دیده بود بخاک سپرده شد.

از آثار او دیوانی است که چندین بار با مقدمه آقای صدرائی اشکوری بچاپ رسیده است

دیوانش شامل مرثی و مدائح اهل بیت سلام الله علیهم می باشد در آخر یکی از مرثی حضرت سید الشهداء اهالی محل و آبادی خود را دعا نمود چنین میگوید:

خانه این جمع از فضل رحیم آباد باد
تا جهان باقی است شوئیل^(۱) رحیم آباد باد
ایزد و احمد زخدمتهای ایشان شاد باد
از تف قهر خدا مرد وزنش آزاد باد
چون طلوعی در چنین شبها نواشان دلفریب
گل خزان گردید بلبل دارد امشب شب غریب
داد از جور رقیب و آه از هجر حبیب
در اشعار طلوعی تخلص مینمود.

(۱۸۷)

ملا علی اکبر کشکوئی

(ق ۱۳ - حدود ۱۳۳۰)

ملا علی اکبر بن علی بن اسماعیل بن محمد علی کشکوئی در خانواده روحانی او آخر قرن سیزدهم متولد گردید مقدمات را در مدارس علمیه تحصیل کرد و تحصیلات عالی را در قزوین نمود، اوائل قرن چهاردهم به تنکابن بازگشت و در قریه کشکو اقامت نمود به تدریس و تعلیم پرداخت.

(۱) شوئیل: یکی از دهات اشکور و بیلاقی است.

حدود ۱۳۳۰ ق وفات کرد دارای دو پسر بنامهای ملا علی وملا محمد معروف بسطان الواعظین بود.^(۱)

(۱۸۸)

میرزا علی اکبر محدث

(۰۰۰ - حدود ۱۳۸۵)

میرزا علی اکبر محدث از فضلا و دانشمندان اشکور علیا بوده، عمده تحصیلاتش در قزوین و قم بوده. وسالها در اشکور علیا ونواحی آن به حلّ و فصل امورات عامه اشتغال داشته سرانجام در اقامتگاه خود وفات نمود.

(۱۸۹)

علی اکبر علمی

(۱۲۹۴ - ۱۳۹۲)

علی اکبر بن میرزا محمد تقی پیشنماز ابن میرزا محمد مجتهد سلیمانی (مؤلف قصص العلماء) در سال ۱۲۵۵ خورشیدی در تنکابن متولد گردید مقدمات را در نزد پدرش و دیگر مدرسین فرا گرفت سپس به طهران عزیمت نمود و مدارج عالییه را طی کرد. وبه تنکابن بازگشت به تبلیغ وارشاد پرداخت. در نسبنامه دودمان علامه تنکابنی / ۹۹ وفاتش را ۱۳۵۰ خ ذکر نموده ولی نگارنده تاریخ فوت را از روی سنگ قبر یادداشت کردم. که گویا دقیق و صحیح است.

در اول فروردین ۱۳۵۱ خورشیدی مطابق با پنجم صفر ۱۳۹۲ وفات کرد در
وادی السلام قم مدفون گردید.

(۱۹۰)

ملا علی اکبر واعظی

(۱۳۳۵ - ۱۳۶۵)

ملا علی اکبر واعظی کشکوئی فرزند ملا محمد علی بن علی اکبر بن ملا علی
بن اسماعیل بن محمد علی کشکوئی است.

در سال ۱۲۹۵ خورشیدی در خانواده روحانی متولد گردید پدرش از
دانشمندان و معاریف کشکوی تنکابن بود در تربیت و تعلیم او سعی بلیغ نمود
و مقدمات را بدو آموخت، سپس به مزد دشت رفت و در مدرسه علمیه آن محل
به تحصیل پرداخت و سرانجام به قزوین عزیمت نمود و در آنجا مدارج عالییه را
تحصیل به تنکابن بازگشت به حل و فصل امورات عامه پرداخت و در سن سی
سالگی در سال ۱۳۲۵ خ وفات کرد.^(۱)

(۱۹۱)

علی رضا اشکوری

(ق ۱۳)

علی رضا بن کربلایی قمبر از فضلا و دانشمندان، تحصیلات مقدماتی را در

تنکابن ومدارج عالیہ را در قزوین واصفهان طی نمود سپس به زادگاه خود اشکور بازگشت و در قریہ لیماکو اقامت گزید.

نامبرده در تجوید ید طولائی داشته وبرخی از رسائل وکتب تجوید را استنساخ وشروحو بر آنها نگاشته است. متأسفانه تاریخ استنساخ آنرا ذکر ننموده.

(۱۹۲)

شیخ علی رضا علامه

(۱۳۲۲ - ۱۳۹۶)

شیخ علیرضا (معروف به علامه قمی) فرزند میرزا موسی فرزند میرزا محمد (مؤلف قصص العلماء) تحصیلات مقدماتی را در مدرسه علمیه سلیمان آباد گذرانیده و سپس به قم عزیمت نمود ومدارج عالیہ نزد آیات عظام سید محمد حجّت وامام خمینی وسید محمدرضا گلپایگانی وآخوند ملاعلی معصومی همدانی ودیگر دانشمندان طی نمود وپس از نیل به مقامات عالیہ کمال به موطن بازگشت وبه حل وفصل امورات عامه پرداخت.

در شہسوار وفات کرد ودر مقبره خانوادگی در سلیمان آباد بخاک سپرده

شد. (۱)

(۱۹۳)

علیقلیخان خلعت بری

(حدود ۱۲۹۵ - ۱۳۷۰)

علی قلی خان فرزند محمد ولی خان خلعت بری تنکابنی ملقب به منتصر السلطنه و امیر اسعد در تنکابن متولد گردید از همان اوائل بلوغ همراه پدرش وارد مشاغل دولتی گردید و در ایام مظفر الدین شاه بحکومت تنکابن منصوب گردید تا انقراض حکومت قاجاریه یعنی سال ۱۳۴۴ ق در این پست و مقام باقی بود، هنگامیکه رضا خان بسطنت رسید در اثر اختلاف پدرش با رضا خان او هم منفور شاه واقع گردید و از حکومت معزول شد و تاهنگام فوت دیگر هیچگونه پست و مقامی نداشت قبل از عاشورای ۱۳۷۰ ق وفات کرد.

در ایام حکومتش در تنکابن بین او و اهالی تنکابن اختلافاتی ایجاد گردید که در اثر این اختلافات منجر بشکایت علماء گردید. البته شرح این ماجرا در تاریخ تنکابن ذکر گردیده است، طالبین بدان مراجعه نمایند.

(۱۹۴)

شیخ علی مراد سیار ستاقی

(ق ۱۳ - بعد از ۱۳۳۷)

علی مراد بن حسین بن سبز علی سیار ستاقی تنکابنی شهیر به گیلانی اوائل قرن سیزدهم در تنکابن متولد گردید مقدمات را در تنکابن فرا گرفت سپس به اصفهان رفت و در نزد اساتید بزرگ بالانحص ملا علی نوری تحصیل نمود و مدارج عالیہ را طی کرد.

دارای تالیفاتی است از جمله:

در سال ۱۲۳۳ در مدرسه میرزا حسین اصفهانی رساله رد بر اعتراضات پآوری بر قرآن و معجزه تألیف ملا علی نوری را استنساخ^(۱) و تعلیق نموده است و نیز کتابی بنام هادی المهدین در احوال دوازده امام بسال ۱۲۳۷ تألیف نموده

(۱) فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات: ۲۲۹.

است^(۱).

(۱۹۵)

سید علینقی سیاورزی

(حدود ۱۲۶۰ - ۱۳۲۵)

سید علینقی سیاورزی از علماء و دانشمندان اوائل قرن چهاردهم بوده مؤلف طرائق الحقائق شرح ملاقات خود را در چهارم رمضان ۱۳۱۳ در جلد سوم صفحه ۶۲۳ چنین بیان میکند:

جناب شریعتمدار آقا سید علینقی، مقام ایشان قریه سیاورز میباشد تا خرم آباد یکفرسخ است، چند آبادی بر سر راه بود حسن کلایه میان ناحیه جده.

سیاه ورز در پایه کوه واقع است جای خوش آب و هوا و مرکبات با صفا دارد.

کتاب صلوة که از تالیفات خود آنجنابست دادند که چند روزی ملاحظه نماید، الحق تقریرات استاد را خوب جمع نموده است.

سید علینقی از سادات حسینی تنکابن بوده حدود ۱۲۶۰ ق در تنکابن متولد گردید چندی در مدرسه علمیه سلیمان آباد به تحصیل مقدمات پرداخت و مدارج عالی را در نجف اشرف طی و به اجتهاد نائل گردید به تنکابن بازگشت و در قریه سیاورز سکونت نمود.

حدود ۱۳۲۵ ق وفات کرد.

دارای تالیفاتی بوده است که متأسفانه نگارنده بدان واقف نگردیدم.

(۱۹۶)

میرزا علینقی مجتهد سلیمانی

(۱۲۹۱ - ۱۳۴۲)

میرزا علینقی بن محمد بن سلیمان تنکابنی شهیر به مجتهد سلیمانی در سلیمان آباد متولد گردید تحصیلات ابتدائی را مدرسه پدرش میرزا محمد تنکابنی مؤلف قصص العلماء فراگرفت سپس به طهران عزیمت نمود و در نزد اکابر عصر چون میرزای جلوه و میرزا محمد حسن آشتیانی و غیره به تحصیل معقول و منقول پرداخت.

حدود ۱۳۱۸ به نجف اشرف عزیمت نمود در نجف اشرف در درس آخوند خراسانی در اصول و فقه سید محمد کاظم طباطبائی حضور یافت و نیز از بحث رجال شیخ الشریعه استفاده نمود قبل از جنگ جهانی اول به موطن بازگشت. در تنکابن به تدریس و حل و فصل امورات عامه پرداخت و مورد وثوق عموم قرار گرفت. و شهرتی بسزا پیدا نمود. عده زیادی از اهالی و بزرگان در امورات دینی و غیره بدو مراجعه میکردند.

در تنکابن وفات نمود و در مقبره خانوادگی مدفون شد.

در نسبنامه دودمان علامه تنکابنی / ۱۱۹ چنین آمده:

عالم و فاضل، فقیه جلیل نبیل و اصولی بی بدیل مقدمات را نزد مرحوم ملا علی فاضل مرجانی تحصیل کرد و به تهران رفت در نزد جمعی از افاضل سطح فقه و اصول و حکمت را از قبیل آخوند ملا عبدالرسول و شیخ علی حکمی نوری و میرزا هاشم اشکوری رسائل و مکاسب را نزد میرزا حسن آشتیانی تحصیل نمود سپس به نجف اشرف رفت و مدارج عالیه در نزد جمعی غفیری از علماء و آیات فراگرفت و بالاخص در نزد آخوند خراسانی و سید محمد کاظم طباطبائی صاحب عروه تحصیل و سپس به موطن بازگشت.

(۱۹۷)

قاضی عماد الدین محمود اشکوری لاهیجی

(ق ۱۱)

قاضی عماد الدین محمود بن شیخ علی بن عبدالوهاب بن پیله فقیه اشکوری لاهیجی از دانشمندان قرن یازدهم بوده. نامبرده تمام متن و حواشی کتاب محبوب القلوب تألیف برادرش قطب الدین محمد بن شیخ علی اشکوری لاهیجی را تا اواسط حالات حضرت امام جعفر الصادق علیه السلام را بخط نسخ و تعلیق نوشته و مرحوم شد^(۱).

(۱۹۸)

شیخ غلامعلی اشکوری

(حدود ۱۳۱۵ - ۰۰۰)

شیخ غلامعلی اشکوری در اشکور متولد گردید اوائل قیام مشروطه وارد مدرسه علمیه سخت سرگردید ادبیات عربی و منطق و معانی و بیان را تحصیل نمود و انگاه به قزوین رفت مدتی کوتاه در قزوین به تحصیل پرداخت و به نجف اشرف عزیمت نمود تحصیلات عالی خود را در نجف اشرف گذرانید و عمده تحصیلات فقه و اصولش در نزد شیخ شعبان گیلانی بوده، و نیز در خلال تحصیل به تدریس سطوح پرداخت و سالها در نجف تدریس مینمود. از سال وفات او اطلاع دقیقی بدست نیاوردم.

(۱) فهرست کتب خطی کتابخانهای اصفهان: ۳۵۰/۱.

(۱۹۹)

شیخ غلامعلی شالی^(۱)

(حدود ۱۲۱۰ - حدود ۱۲۷۰)

شیخ غلامعلی ابن کربلانی علیمردان شالی در شال قزوین متولد گردید. پس از تحصیل مقدمات و سطوح در مدرسه سردار قزوین^(۲) به تحصیلات عالیّه فقه و اصول پرداخت و نزد ملا محمد صالح برغانی^(۳) تلمذ نمود و سپس به تدریس مشغول و در حدود ۱۲۷۰ ق وفات کرد. اکنون در تنکابن (شهسوار) خانواده‌ای بنام (ده شالی) سکونت دارند که احتمالاً از نوادگان شیخ غلامعلی میباشند.

(۲۰۰)

فتحعلی تنکابنی

(۱۲۰۵ - بعد از ۱۲۷۵)

فتحعلی تنکابنی از خوشنویسان و هنرمندان قرن سیزدهم است که در تنکابن متولد گردیده در جوانی به تهران عزیمت نمود. مرفعاتی در سال ۱۲۷۵ بخط نستعلیق بسیار زیبا تحریر نموده که در آن فهرست اسامی و مدت عمر انبیاء و ائمه صلوات الله علیهم و اسامی سلاطین

(۱) شال بر وزن آل یکی از دهات قزوین است.

(۲) در سال ۱۲۳۸ در مدرسه مذکور کتاب (غنیمة المعاد) استادش را استنساخ و بدین معنی تصریح نموده اصل نسخه در کتابخانه عمومی شهسوار میباشند.

(۳) ملا محمد صالح برغانی از علماء و دانشمندان قرن سیزدهم بوده. وی از شاگردان سید علی صاحب ریاض و فرزندش سید محمد صاحب ماهل میباشند از آنها وسید عبدالله شبر مجاز گردیده، در سال ۱۲۸۳ در کربلا فوت کرد. اکنون اعقابش در کربلا و قزوین و... میباشند.

ایران ومدت سلطنت آنها و خلفای بنی امیه و بنی العباس و سلاطین بعد از اسلام و عمر آنها را در هشت قطعه متصل بهم که هر قطعه شامل ۱۴ الی ۱۶ سطر است نگاشته و در انجام آن آمده است:

این چاکر درگاه که مفخرش هفتاد سال خدمت خود واجداد است بجهت سهولت ضبط در جمع آوری و نگارش این اوراق که مشعر بسمت عمر و سلطنت پیغمبران و امامان و سلاطین سلف بنهج اختصار و ایجاز است پرداخت. حرره عبدالمذنب فتحعلی تنکابنی (۱۲۷۵)^(۱).

و کتاب آتشکده آذر را استنساخ نموده و راجع به مهاجرت خود به طهران در پایان کتاب بدان اشاره کرده مینویسد:

از ناسازگاری سپهر دون و از کج رفتاری فلک بوقلمون بسواسطه عدم مساعدت بخت زبون شغل و کار آباء واجداد خود را از دست داده و از وطن مألوف متواری و روی بدار الخلافه طهران نهاد ... ربیع الثانی ۱۲۶۰ هـ^(۲). بعد از سال ۱۲۷۵ وفات کرد.

(۲۰۱)

فخر عادل خلعتبری

(۱۳۲۸ - ۰۰۰)

فخر عادل دختر مرتضی قلیخان مکرم السلطنه خلعتبری تنکابنی معروف به (فخر عظمی) در سال ۱۲۷۹ خورشیدی در تهران متولد گردید تحصیلات ابتدائی و متوسطه را در تهران گذرانید و به خدمت وزارت فرهنگ در آمد ومدت

(۱) عین مرقعات در دفتر کتابخانه سلطنتی بشماره ۱۴۴۱ ثبت گردیده. فهرست مرقعات کتابخانه سلطنتی: ۱۵۰.

(۲) احوال و آثار خوشنویسان شماره ۷۳۵.

چهل سال بتدریس ادبیات فارسی و تاریخ و جغرافیا مشغول علاوه بر تدریس سردبیر روزنامه (آینده میهن) منتشر در سال ۱۳۳۱ خ در تهران بوده و نیز در نقاشی و موسیقی مهارت دارد و شعر فارسی را نیکو میسراید از اشعار اوست:

وطن

جان و تن من باد فدای وطن من
 آری بفدای وطنم جان و تن من
 تاهست جهان باقی، هرگز ننوشی
 چون واژه یانیده وطن از دهن من
 خواهم که پس از مرگ من احباب بسازند
 از پرچم ایران عزیزم کفن من^(۱)

(۲۰۲)

فرج الله تنکابنی

(ق ۱۳ - ۰۰۰)

فرج الله بن آقا گل محمد کلارستانی تنکابنی، از فضلا و دانشمندان از خاندان علم بوده.

از تاریخ تولد و وفات و میزان تحصیلات و اساتید او نگارنده اطلاعی بدست نیاوردم. ولی از یاداشت‌ها و نوشته‌های^(۲) او استنباط می‌گردد که اهل فضل و دانش بوده. نامبرده پدر میرزا طاهر تنکابنی مذکور بشماره ۱۳۵ است.

(۱) زنان سخنوران تألیف علی اکبر مشیر سلیمی: ۲۳ فرهنگ شاعران زبان فارسی: ۴۲۴، فهرست روزنامه‌های فارسی / ۸

(۲) بعضی از نوشته‌ها و یاداشتهای او در اختیار فرزندش میرزا طاهر بوده که پس از فوتش به کتابخانه مجلس شورای ملی منتقل گردید. از اینکه این یاداشتها به کتابخانه مجلس منتقل و حفظ گردیده حتماً مطالب علمی و سودمندی بوده.

(۲۰۳)

فریدون تنکابنی

(ق ۱۴)

فریدون تنکابنی از نویسندگان معاصر از تالیفات او کتاب پیاده شطرنج است که مجموعه‌ای از داستان میباشد^(۱).

(۲۰۴)

شیخ فضل الله تنکابنی

(۱۲۵۰ - ق ۱۴)

شیخ فضل الله بن صدر الدین محمد بن ابی القاسم تنکابنی در تنکابن متولد گردید و تحصیلات ابتدائی و سطوح را در خدمت پدرش شیخ صدر الدین معروف بشیخ صدرا گذرانید، سپس به اصفهان رفت و در اصفهان بتحصیل حکمت همت گماشت و به کربلا عزیمت نمود و درس فاضل اردکانی را درک و بهرمنند گردید و در حدود ۱۲۷۸ به نجف اشرف مشرف شد و از درس شیخ انصاری مستفیض گردید و مدارج عالییه را طی به موطن بازگشت و در مزدشت مدرسه‌ای تاسیس و به تربیت و تعلم طلاب علوم دین همت گماشت و پس از فوت پدرش رئیس مطلق آن سامان گردیده اوائل قرن چهاردهم وفات کرد. دارای فرزندی بنام شیخ جعفر از فضلا و دانشمندان بوده که در محلش ذکر

(۱) در سال ۱۳۴۴ خورشیدی بقطع جیبی در ۳۷۱ صفحه در تهران بچاپ رسید.

گردید.

(۲۰۵)

امیر فیروزان اشکوری

(ق ۳)

امیر فیروزان از امراء شجاع و دلیر قرن سوم بوده.
 علامه لاهیجی مینویسد:

امیر فیروزان اشکوری و امیر کاکی گیلانی از بزرگان و امراء عصر ناصر کبیر که در سال ۲۸۷ خروج کرده بودند. این دو نفر با خلقی انبوه از گیل و دیلم روی به آمل نهادند تا بهمراهی ناصر کبیر با اسماعیل بن احمد سامانی جنگ کنند و او را از طبرستان بیرون نمایند، این دو مرد سترگ در آن روز داد مردانگی دادند و دلاوری و شجاعتها نمودند.

این جنگ در موضع «فلاس» که نیم فرسنگی آمل است واقع شده بود، و بالتیجه بعد از مردانگیهای بسیاری انهزام نصیب لشکر ناصر کبیر گردید، و این دو مرد شجاع در اثر ایستادگی و مقابله با اعداء در آن جنگ کشته شدند و عده زیادی از دیالمه نیر با آنها بقتل رسیدند^(۱).

(۲۰۶)

ملا قاسم بلده‌ای

(ق ۱۳)

ملا قاسم بن حسین بلده‌ای از دانشمندان و مدرسین و معاریف قرن سیزدهم در تنکابن بوده دارای تالیفاتی در فقه و اصول و منطق بوده که اغلب از بین رفته.

(۱) رجال دو هزار ساله گیلان: ۷۴

نگارنده از کتاب شرح شمسیه او اطلاع حاصل نمودم.
 اوائل قرن چهاردهم وفات کرد.
 اکنون نوادگانش در تنکابن موجود و نام خانوادگی را صفا اختیار نموده‌اند.

(۲۰۷)

کاظم سادات اشکوری

(۱۳۵۷ - ۰۰۰)

کاظم سادات اشکوری در روستای (نارنه) اشکور در سال ۱۳۱۷ خورشیدی متولد گردید. از آغاز جوانی بسرودن شعر پرداخت و از او تاکنون آثار متعددی چاپ و منتشر گردیده است.

- ۱- آنسوی چشم انداز سال ۱۳۵۰ چاپ نشر نمونه در تهران
- ۲- از دم صبح سال ۱۳۵۵ چاپ نشر دنیا در تهران
- ۳- با ماسه‌های ساحل سال ۱۳۵۶ چاپ نشر سحر در تهران
- ۴- چهار فصل سال ۱۳۶۸ چاپ نشر شعله اندیشه در تهران
- ۵- از برگه‌های آینه (منتخب اشعار) سال ۱۳۶۹ چاپ نشر ویس تهران
- ۶- یک ساعت از ۲۴ ساعت سال ۱۳۵۰ چاپ نشر نمونه تهران
- ۷- برگه‌های ریزنده سال ۱۳۵۱ چاپ نشر اشرفی تهران
- ۸- افسانه‌های اشکور بالا سال ۱۳۵۲ چاپ مرکز پژوهشها تهران
- ۹- با اهل هنر سال ۱۳۵۵ چاپ نشر دنیا تهران
- ۱۰- پست جنوب، بابهر روز دهزاد سال ۱۳۶۶ چاپ و نشر بزرگمهر تهران
- ۱۱- قاصد روزان ابری
 کتب مزبور شعر نو و نثر میباشند.

(۲۰۸)

شیخ کاظم تنکابنی

(حدود ۱۰۷۰ - ق ۱۲)

شیخ کاظم بن صفی الله تنکابنی در تنکابن متولد گردید مقدمات و ادبیات را در تنکابن تحصیل نمود و به اصفهان رفت و تا اوائل قرن دوازدهم در اصفهان^(۱) بوده سپس به موطن بازگشت به تدریس و تعلم پرداخت و فاتش اواسط قرن دوازدهم میباشد.

(۲۰۹)

کیا ملک اشکوری

(ق ۹ - ۸۲۱)

کیا ملک اشکوری معروف به کیا ملک هزاراسبی از امراء و حکم ران اشکور بوده. علامه لاهیجی مینویسد:

شاید نامبرده فرزند کیا اسماعیل باشد و احتمالاً این کیا اسماعیل همان کیا اسماعیل رودباری که حاکم قلعه الموت بوده و در سال ۷۴۱ حکومت مینمود ...

سپس قسمتی از جنگهای او را شرح داده و فاتش را سال ۸۱۹ یا ۸۲۱ یاد

(۱) بعضی از رساله‌هایی که هنگام تحصیل استنسخ و نوشته ابن جانب ملاحظه کردم یکی از رساله‌های اصربی را در ۱۹ ذیحجه ۱۰۹۲ در اصفها هنگام تحصیل استنسخ نموده و در آخر آن کاظم بن صفی الله الجیلانی التنکابنی امضاء نموده است.

نموده است^(۱).

(۲۱۰)

دکتر مجتبی طبرستانی

(۱۳۵۹ - ۰۰۰)

مجتبی بن علی طبرستانی در سال ۱۳۱۹ خورشیدی در قریه بلده خرم آباد متولد گردید، مدارس ابتدائی را در بلده و دبیرستان را در خرم آباد و شهسوار طی پس از اخذ دیپلم در رشته دامپزشکی قبول گردید ولی بعلت عدم علاقه برشته در رشته پزشکی در دانشگاه تهران تحصیل نمود و دکترای در رشته خون شناسی از تهران اخذ و تخصص را در آمریکا گذرانید به موطن بازگشت مدتی در تهران و فعلاً در دانشگاه مشهد بتدریس اشتغال دارد.

نامبرده از دانشمندان و محققین و نویسندگان است از او چندین مقاله علمی بزبان فارسی و انگلیسی چاپ و منتشر گردیده است.

از آثار چاپ شده او کتاب خون شناسی پزشکی است که در سال ۱۳۶۴ خورشیدی در ۹۵۲ صفحه بقطع وزیری چاپ و منتشر گردید. شرح حال پدرش در محلس درج گردید.

(۲۱۱)

ملا محسن تنکابنی

(ق ۱۳)

ملا محسن تنکابنی معروف به (محسنا) از علماء جلیل القدر ناحیه کلار آباد تنکابن بوده.

(۱) رجال دو هزار ساله گیلان: ۲۵۵.

بعضی از احکام را که وی تأیید نموده نگارنده ملاحظه نمودم^(۱)

(۲۱۲)

سید محسن تنکابنی

(ق ۱۳ - ق ۱۴)

سید محسن تنکابنی از علماء و دانشمندان و عمده تحصیلاتش در نجف اشرف بوده علامه تهرانی مینویسد:

نامبرده بالغ بر بیست سال نزد حاج میرزا حسین خلیلی تهرانی و آخوند خراسانی «در نجف اشرف» تلمذ نمود^(۲).

(۲۱۳)

ملا محسن تنکابنی

(۰۰۰ - بعد از ۱۲۳۸)

محسن بن عبدالکریم بن حسین تنکابنی از فضلا و دانشمندان تعدادی از رسائل فلسفی و عرفانی را در سال ۱۲۳۸ استنساخ و مقابله نموده است. کلاً در يك مجموعه در کتابخانه شخصی نویسنده محقق آقای شیخ علی فاضل قائنی نجفی در قم میباشد.

(۱) فتوکپی سند نزد آقای ابوالحسن واعظی نویسنده تاریخ تنکابن میباشد.

(۲) نقباء البشر مخطوط

(۲۱۴)

آقا محسن مرشد

(۱۲۱۶ - ۱۲۷۹)

محسن بن عبدالکریم بن محمد بن محسن مرشد، در تنکابن متولد گردید ادبیات فارسی و عربی را در مدارس علمیه تنکابن بسرپرستی پدرش فراگرفت و نگاه به طهران و سپس به اصفهان عزیمت نمود و مدارج عالیہ فقه و اصول و حکمت را نزد بزرگان عصر تحصیل نمود و حدود ۱۲۳۵ به تنکابن بازگشت به تدریس و رسیدگی به امورات عامه پرداخت در ۱۵ جمادی الثانی در نجف اشرف وفات کرد.

مؤلف نضره الناظرین او را در عداد علماء معاصر یاد نموده و مینویسد:
پس از فوت او فرزندش اکنون آقا حسن در طهران مشغول تحصیل
میباشد.

در سال ۱۲۳۸ قوانین الاصول میرزای قمی را وقف نمود و در بعضی از موارد حواشی مختصری از او میباشد و مطالبی از مرحوم ملا محمد تقی صاحب حاشیه بر معالم بعنوان استاد و بدین تعبیر یاد مینماید.
(من المقامات للاستاد الموفق النقی الشیخ محمد تقی زید فضلہ وعزہ
و دام مجده).

(۲۱۵)

آقا محسن مرشد

(ق ۱۲ - حدود ۱۱۴۰)

آقا محسن مرشد، از علماء و معاریف عصر خود در تنکابن بوده نامبرده اکثر

تحصیلاتش در اصفهان نزد اساتید عصر بوده.

مرحوم سید اسماعیل تنکابنی در نضره الناظرین مینویسد:

السلسله المرشديه والطبقه اللاقائيه مشهورون فی بلد نامعروفون فی
مسکننا كانوا من قديم الايام مرجعاً للخواص والعوام ويدهم ازمه الانام
واجراء الاحكام من الحلال والحرام ولقد تقمصوا الجلاله وتسربلوا النباله
واحداً بعد واحد خلفاً بعد سلف منهم المرحوم الاقا محسن المرشد ...

(۲۱۶)

میرزا محمد حکیم باشی

(ق ۱۳)

میرزا محمد حکیم (مشهور به حکیم باشی) ابن احمد بن محمد حسین
حسینی تنکابنی، از دانشمندان و اطباء قرن سیزدهم و طبیب مخصوص
ناصرالدین شاه قاجار بوده.

دارای تالیفاتی است از جمله آنها:

۱- انوار الحکمة الناصریه - یا - مرآة الحکمة الناصریه^(۱).

۲- تنقیح مطلب السئوال^(۲).

اواخر قرن سیزدهم وفات نمود.

(۱) کتاب مذکور در طب و فارسی است بنام ناصر الدین شاه تألیف و در سال ۱۲۷۲ ق بچاپ رسید.

الذریعه: ۴۲۵/۲

(۲) مطلب السئوال، از تالیفات پدرش سید احمد مذکور بشماره ۴۱ در این کتاب میباشد که نامبرده او را

تهذیب و تنقیح نموده است.

(۲۱۷)

میرزا محمد استبصاری

(ق ۱۳ - حدود ۱۳۵۰)

میرزا محمد استبصاری (معروف به مجتهد استبصاری) اوایل قرن سیزدهم در کشکو تنکابن متولد گردید، در قزوین مقدمات و قسمتی از سطوح را فراگرفت و سپس به نجف اشرف عزیمت کرد مدارج عالی را طی و به کبود کلایه کشکو بازگشت و به تدریس و حل فصل امورات عامه پرداخت. حدود ۱۳۵۰ ق در کبود کلایه وفات کرد و در قبرستان ملا حاجی محله کندسر بخاک سپرده شد. دارای کتابخانه نفیسی بوده، که اغلب متفرق و تلف گردید. یکصد و سیزده جلد از کتابهای خطی و چاپی باقیمانده که اغلب در زمینه فقه و اصول و حکمت بود به کتابخانه عمومی تنکابن (شهسوار) منتقل گردید^(۱) نگارنده قسمتی از آنها را در سال ۱۳۶۷ خورشیدی ملاحظه نمود.

(۲۱۸)

محمد استرآبادی طبیب

(۰۰۰ - حدود ۱۲۸۰)

محمد استرآبادی طبیب از اطباء حاذق و دانشمند قرن سیزدهم و ساکن تنکابن بوده، بعلاوه بر طبابت نامبرده تدریس و تعلیم علم طب مینمود یکی از فضلا کتاب طریقه خوردن چوب چینی را برای او استنساخ نموده و به او اهداء

کرده در انجامش او را چنین وصف مینماید:

... جالینوس الزمانی وافلاطون العصری وارسطو الدهری خیر الزائرین

والعابدین کربلائی محمد استر آبادی الاصل تنکابنی المسکن... (۱).

وفاتش حدود ۱۲۸۰ ق میباشد.

(۲۱۹)

شیخ محمد شیخ الاسلام چاکی

(ق ۱۳ - حدود ۱۳۱۹)

محمد بن اسحق بن اسماعیل شیخ الاسلام چاکی از فضلا ودانشمندان در چاک تنکابن سکونت داشته حدود ۱۳۱۹ ق وفات کرد. فرزندش شیخ نبی آتی الذکر میباشد.

(۲۲۰)

سید محمد اشکوری

(۱۳۲۰ - ۱۳۹۴)

سید محمد بن اسدالله بن عباس بن عبدالله بن حسین بن محمد جعفر بن شمس الدین حسینی اشکوری نجفی.

در ذی الحجه ۱۳۲۰ در نجف اشرف متولد گردید، مقدمات وسطوح را در نجف اشرف تحصیل نمود و سپس مدارج عالییه را در نزد اساتید بزرگ فراگرفت

(۱) عین نسخه بشماره ۵۷ در کتابخانه شخص آقای سید محمد محسن پیر سیدی در رامسر مشاهده

بمراحل عالی نائل شد به مشهد مقدس مهاجرت کرد حدود سی سال در مشهد مقدس بتدریس معقول و منقول پرداخت و عمده تدریسش معقول بود حدود ۱۳۸۱ مجدداً به نجف اشرف بازگشت.

نگارنده: کرراً او را در نجف مشاهده کرده بودم. نامبرده بسیار متین و مهذب و منزوی بود و در اثر کسالت و ابتلا به کمر درد قدش خمیده شده بود و با مردم عامه حشری نداشت.

در پنجشنبه پنجم ذیحجه الحرام در نجف اشرف وفات کرد و در مقبره خانوادگی در صحن مطهر در جوار قبر عموزاده اش و عمویش سید حسین بخاک سپرده شد. دارای تالیفاتی است که عبارتند از:

۱ - البحث عن الميته. (۱)

۲ - تعليقات بر شرح منظومه سبزواری، (تعلیقات او از افادات درس

استادش سید حسین بادکوبی و میرزا مهدی آشتیانی است) (۲)

۳ - تعليقات بر کفایه الاصول - (تقریرات استادش میرزا محمود شیرازی

وشیخ محمد حسین طهرانی است) (۳).

۴ - الفوائد الاصولیه (۴).

۵ - اصاله الصحه (۵).

دارای چندین پسر که ارشد آنها سید عبدالله به کار آزاد اشتغال دارد و یکی از فرزندان بنام سید علیرضا در جبهه جنگ بدرجه رفیعه شهادت نائل گردید. و یکی از فرزندان بنام سید علی که از فضلا و مشتغلین حوزه علمیه قم میباشد تاکنون چندین جلد کتاب در مسائل مهم فقهی تألیف و چاپ نموده است. که عبارتند از ۱ - الغناء، ۲ - الموسیقاء، ۳ - الفجر فی اللیالی المقمره، ۴ - فتوای جاودانه، ۵ - الفتوای الخالده.

(۱) الذریعه: ۸۳/۲۶

(۲) الذریعه: ۲۱۳/۲۶

(۳) الذریعه: ۲۱۳/۲۶

(۴) الذریعه: ۳۱۰/۲۶

(۵) الذریعه: ۴۷/۲۶

(۲۲۱)

محمد خان اکرم الملك

(ق ۱۴)

محمد خان اکرم الملك خلعتبری فرزند امیر اسعد فرزند محمد ولیخان سپه سالار تنکابنی.

در کتاب خاندان خلعتبری / ۲۹ مینویسد:

اکرم الملك سالها حکمران محال ثلاث تنکابن بود و در عصر سلطنت رضاشاه پهلوی وارد خدمت وزارت دارائی شد، زندهای متعددی اختیار کرد اولادی از ایشان بعمل نیامد دارای املاک وسیعی در تنکابن بود.

(۲۲۲)

محمد تنکابنی

(ق ۱۴ — بعد از ۱۳۷۰)

محمد تنکابنی از نویسندگان عصر حاضر و ادباء و مدیر مجله ایران جوان بود.

از سال ۱۳۰۵ تا حدود ۱۳۳۰ خورشیدی مقالات متعددی منتشر نموده که برخی از مقالاتش در مجله رعد منتشر میگردد.

او تا سال ۱۳۳۰ خورشیدی در قید حیات بود و پس از این اطلاعی از او ندارم.

در تاریخ جرائد و مجلات ایران: ۱/ ۳۳۴ مینویسد:

روزنامه ایران جوان بصاحب امتیازی (حسین نفیسی) و مدیریت

(محمد تنکابنی) در طهران تاسیس و شماره اول آن در تاریخ جمعه پنجم

اسفند ۱۳۰۵ شمسی مطابق ۲۲ شعبان ۱۳۴۵ قمری و ۲۵ فوریه ۱۹۲۶ میلادی منتشر شده است.

(۲۲۳)

سید محمد تنکابینی

(ق ۱۲)

سید محمد تنکابینی از علماء و دانشمندان قرن دوازدهم بوده است. بعضی از نوشته‌ها و تعلیقات او را در حواشی بعضی از کتب فقهی مشاهده نمودم. حواشی مزبور حاکی از فضل و دانش او است. بیش از این از نامبرده اطلاع حاصل نشد.

(۲۲۴)

مولی محمد تنکابینی

(ق ۱۳ - بعد از ۱۲۲۹)

مولی محمد تنکابینی از فضلا و دانشمندان و مدرسین بوده عده‌ای در نزد او علوم متداوله را تحصیل و تلمذ نمودند. یکی از شاگردانش بنام محمد خوانساری شرح بیست باب ملا مظفر جنابذی (گنابادی) را در ششم رمضان ۱۲۲۹ بدستورش استنساخ نموده است (عین نسخه بشماره ۶۹۲۹) در کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی در قم میباشد.

(۲۲۵)

مولی محمد تنکابنی

(ق ۱۱ - حدود ۱۰۸۰)

مولی محمد تنکابنی شهیر به گیلانی از علماء ودانشمندان قرن یازدهم بوده. در تنکابن متولد گردید، حدود ۱۰۴۰ به اصفهان عزیمت نمود ومدارج عالیه را در اصفهان طی کرد ومدتی در اصفهان به تدریس اشتغال داشته حدود ۱۰۶۰ به تنکابن بازگشت وفاتش حدود ۱۰۸۰ اتفاق افتاد. فرزندش ملا سلیمان از علماء ودانشمندان تنکابن ودر مجلسش بشماره ۱۱۹ ذکر گردید.

(۲۲۶)

شیخ محمد تنکابنی

(ق ۱۳)

شیخ محمد تنکابنی از علماء وفقهاء قرن سیزدهم ومعاصر مولی علی نوری وسید محمد مجاهد طباطبائی بوده. مؤلف کتاب معارف الرجال او را از اساتید شیخ محمد تقی نوری (متولد ۱۲۰۱ متوفی ۱۲۶۳) پدر حاج میرزا حسین نوری مؤلف مستدرک الوسائل معرفی نموده^(۱).

(۲۲۷)

میرزا محمد خلیقی

(۰۰۰ - حدود ۱۳۷۰)

(۱) معارف الرجال: ۲/۲۰۶.

میرزا محمد خلیقی در رحیم آباد اشکور متولد گردید و در نجف اشرف مدارج عالیہ را طی کرد و سپس به موطن بازگشت به حل و فصل امورات عامہ مشغول شد در رحیم آباد حدود ۱۳۷۰ وفات نمود.

(۲۲۸)

میرزا محمد تنکابنی

(۱۳۰۲ - ۳۵، ۱۲۳۴)

میرزا محمد بن سلیمان بن محمد رفیع بن عبدالمطلب تنکابنی از علماء جامع معقول و منقول و در تمام علوم متداوله اسلامی تالیفات دارد.

در تنکابن متولد گردید پس از فراگرفتن خواندن و نوشتن صمدیه و شرح تصریف و جامی و شرح شمسیه را نزد پدرش فراگرفت. سیوطی و کبری و حاشیه ملا عبدالله در منطق نزد دو دایی خود سید ابوجعفر و سید حسین تحصیل کرد انگاه به قزوین رفت و نزد ملا صفر علی لاهیجی و آخوند ملا محمد صالح برغانی تحصیل اصول نمود و به اصفهان عزیمت نمود مدتی نزد حجة الاسلام حاج سید محمد باقر شفتی و حاجی محمد ابراهیم کرباسی و ملا محمد جعفر استرآبادی تلمذ نمود و به عتبات مشرف گردید چندی در کربلا نزد سید ابراهیم قزوینی صاحب ضوابط فقه و اصول و رجال تحصیل کرد و به نجف عزیمت کرد و بدرس شیخ محمد حسن صاحب جواهر و شیخ حسن کاشف الغطاء و شیخ محسن خنفر و شیخ مرتضی انصاری و ملا آقا دربندی حضور یافت و مدارج عالیہ کمال را طی کرد و از بعضی از آنها اجازه تحصیل کرد به موطن بازگشت بتدریس و تألیف همت گماشت و مورد وثوق و اعتماد اهالی تنکابن قرار گرفت و به مجتهد سلیمانی اشتہار یافت.

وی بالغ بر سیصد جلد کتاب و رساله در زمینه‌های مختلف تألیف و تصنیف

نموده که اغلب آنها را در کتاب قصص العلماء در ضمن شرح حال خود بیان کرده است.

اغلب این کتب و رساله‌ها بچاپ نرسیده است، و بعضی از آنها را نگارنده در نزد مرحوم ابوالفضل علامه (نوه او) مشاهده کردم. از جمله تفسیری است که بدون نقطه و تفسیر دیگری بدون الف «البتة تفسیر بعضی از سوره‌های قرآنی است».

مشهورترین آثار او قصص العلماء است که چندین بار بچاپ رسیده است. شاگردان زیادی تربیت کرد از جمله آنها سید علی فزوینی و سید احمد کیسمی و شیخ محمد امام جماعت مسجد جامع طهران و میرزا محمد حسن از بنو اعمام او و محمد رحیم بن قاسم بیک خلعتبری تنکابنی و آخوند ملا عبدالعلی مرجانی طالقانی (سالف الذکر صاحب تالیفات) و ملا علی طالقانی است که در کتاب قصص العلماء نام اینها را ذکر نموده است.

در سلیمان آباد تنکابن وفات و در همان محل بخاک سپرده شد. نگارنده در سال ۱۳۵۴ قبر او را از نزدیک مشاهده نمودم در جوار او قبور تعدادی از فرزندان و نوادگان او میباشند.

اکنون خاندانش به (مجتهد سلیمانی) در تنکابن مشهور و دارای چندین فرزند مجتهد و دانشمند بوده که نام آنها در محلش یاد گردید.

شرح حالش در کتب تراجم و کتاب شناسی از قبیل الذریعه و طبقات و معجم المؤلفین و اعیان الشیعه و ... ذکر گردیده که اغلب از کتاب قصص العلماء اقتباس نمودند.

(۲۲۹)

شیخ محمد شهیر به شیخ کبیر

(۱۲۶۹ - حدود ۱۳۳۱)

شیخ محمد بن صدر الدین محمد تنکابنی در تنکابن متولد گردید پس از

فراگرفتن خواندن و نوشتن مقدمات و ادبیات عربی و قسمتی از سطوح را نزد پدرش که از اعظام علماء تنکابن بوده و برادرش شیخ فضل الله تحصیل نمود. و حدود ۱۲۸۰ به قزوین عزیمت نمود و در مدارس علمیه قزوین سطوح عالیّه خوانده به تهران مهاجرت نمود و مدارج عالیّه را در فقه و اصول و حکمت فراگرفت و بنا بدعوت اهالی تاکستان قزوین مدت سه سال در آنجا اقامت نمود و قبل از ۱۳۰۰ ق به تنکابن بازگشت و در مرزدشت اقامت نمود و در حل و فصل امورات عامه همت گماشت و شهرتی کسب و معروف به شیخ کبیر گردید.

مؤلف طرائق الحقائق (نائب الصدر) در جلد سوم / ۶۲۰ ملاقات خود را با شیخ کبیر در تاریخ ۲۴ شعبان ۱۳۱۳ در مرزدشت تنکابن یاد نموده است.

مترجم از مخالفین سرسخت امیر اسعد بوده اوائل قیام مشروطیت به همراهی سید صادق مجتهد سیاورزی علیه تجاوز و ظلم امیر اسعد علناً قیام نمود و فتوائی بر غصبی بودن اموال سپه سالار صادر کرد، این موضوع باعث کدورت شدید بین شیخ و امیر اسعد گردید و امیر اسعد مترصد دستگیری و اذیت و آزار شیخ بوده تا آنکه شیخ اوائل تشکیل مجلس به تهران رفت و فرمانی به مهر نصرالله خان مشیر الدوله صدر اعظم و نامه‌ای به امضاء و مهر سید محمد طباطبائی و سید عبدالله بهبهانی مشعر بر اجرای انتخابات اخذ و به تنکابن بازگشت.

در تنکابن با مخالفت شدید امیر اسعد روبرو گردید و امیر اسعد دستور داد او را دستگیر و اهانت نموده و گویا ریش او را تراشیدن و مدت کوتاهی زندانی کردند.

ناظم الملک در تاریخ بیداری ایرانیان: ۱۰۶/۲ مینویسد:

سه شبّه هفتم ذی الحجة الحرام ۱۳۲۴ مذاکرات امروز مجلس در چند امر بود اولاً در مسئله امیر اسعد حاکم تنکابن پسر سپهدار که یکنفر از اهل علم را چوب زده برای امر انتخابات، و آن شخص آقا شیخ محمد نامی است که حکم صدر اعظم و مکاتب علماء را برده است نزد حاکم که باید و کلا را انتخاب و روانه داریم، امیر اسعد گفته بود: این حرفها چیست؟ این

محال ثلاثه تنکابن حکومت مستقله است، و حکم کرده است آقا شیخ محمد را چوب مفصلی زدند. بعضی می گویند ریش او را هم بریده است

...

چهارشنبه ۸ ذیحجه، طلاب تنکابن به قدر سی چهل نفر اجتماع کرده اند در مجالس و خانه های آقایان میروند و از سپهدار و نصر السلطنه و پسرهایش شکایت می نمایند ...

در این دوره که میرزا طاهر تنکابنی نماینده مجلس بود. از نزدیک ظلم و تعدی عمال امیر اسعد حاکم مستبد و خود سر تنکابن را قبلاً مشاهده کرده و از کارهای او کاملاً مطلع بود از مجلس خواست که امیر اسعد و شیخ کبیر را در تهران حاضر و قضایا را از نزدیک بررسی نمایند.

ناظم الاسلام مینویسد:

روز پنجشنبه نهم ذیحجه الحرام ... مذاکره در خصوص اهالی تنکابن و سپهدار قرائت و عریضه سپهدار به میان آمد و قرار شد طرفین را احضار به تهران نمایند ...

امیر اسعد از رفتن به تهران بلطائف الحیلی سرباز زد و پس از این واقعه مخالفت بین شیخ کبیر و امیر اسعد تشدید یافت و بر کینه و تقار امیر اسعد افزوده گردید، شیخ کبیر اقداماتی علیه برانداختن و از بین بردن امیر اسعد نمود ولی در اثر کمبود اعوان و انصار و ضعف مادی موفق نگردید، سرانجام حدود ۱۳۳۱ وفات نمود^(۱).

(۲۳۰)

محمد زهری

(۱۳۴۴ - ۰۰۰)

دکتر محمد زهری فرزند عبدالله ضیغم الملک از شعرای معاصر و نویسندگان عصر حاضر است.

عبدالله ضیغم الملک از کسانی است که در فتح تهران با سپهدار تنکابنی شرکت نموده بود.

زهری در یکی از روستاهای تنکابن متولد گردید، چهارساله بود که پدرش به تهران تبعید گردید، او در معیت پدر به تهران رفت و تحصیلاتش از تهران آغاز گردید و مدتی نیز در شیراز به ادامه تحصیل اشتغال داشت و از دانشکده ادبیات و علوم انسانی بدریافت لیسانس نائل شد و بتدریس ادبیات فارسی در دبیرستانها تهران مشغول شد و در حین خدمت دوره دکتری ادبیات را گذرانید^(۱) از سال ۱۳۳۴ تاکنون مجموعه شعرهای متعددی بشرح زیر از او چاپ و منتشر گردیده.

چاپ تهران انتشارات امیرکبیر	۱- جزیره در سال ۱۳۳۴ خ
چاپ تهران انتشارات اشرفی	۲- گلایه در سال ۱۳۴۵ خ
چاپ تهران انتشارات اشرفی	۳- شبنامه در سال ۱۳۴۷ خ
چاپ تهران انتشارات نیل	۴- وتمه در سال ۱۳۴۸ خ
چاپ تهران انتشارات بامداد	۵- برگزیده اشعار در سال ۱۳۴۸ خ
چاپ تهران انتشارات اشرفی	۶- مشت در جیب در سال ۱۳۵۳ خ
چاپ تهران انتشارات رواق	۷- پیر ماگفت در سال ۱۳۵۶ خ
- و در تألیف کتابشناسی ملی ایران (۵ مجلد از ۱۳۴۲ تا ۱۳۴۶) و (۵ مجلد از سال ۱۳۴۹ به بعد) مشارکت داشته^(۲).

(۱) فرهنگ شعرای زبان فارسی: ۲۵۶.

(۲) شعر نو: ۱۰۶۷/۲ نمونه شعر و خط او در کتاب یادگار اهل سخن: ۲۹۲ چاپ گردیده است.